

Maskva rengiasi gintis

Galvės ir namai užminuoti ir paruošti galvių kovai

BERLIN. Kaip DNB iš karinių slukšnių patyrė, sovietai, britų korespondentų pranešimais iš Maskvos, ruošia miestą gynybai. Svarbiausios galvės jau dabar užminuotos ir paruoštos išsproginti.

Taip pat padėti sprogstamosios medžiagos užtaisai visose svarbiausiose miesto vietose, pav., prie tiltų, viešųjų pastatų ir fabriky. Daug namų užbarikaduoti ir paruošti galvių ir namų kovai. Maskvos civiliniai gyventojai paskirstyti kariniu požiūriu bei apginkluoti ir dalyvaus galvių kovose. Iš paauglių ir moterų sudarytos atskiros komandos, kurios turės kontroliuoti ir saugoti sprogstamosios medžiagos užtaisus.

STOCKHOLMAS. „Goe'eborgs Posten“ žiniomis iš Londono, Maskvoje padalinoti ginklai ir civiliniams gyventojams — ne tik vyrams, bet ir moterims. Maskvos galvės statomos barikados. Maskvos aikštėse susatyti artilerijos pabūklai ir zenitinės patrankos, o prie galvių kampų, ant namų stogų ir ant barikadų pastatyti kulkosvaldžiai. Traukiniai su evakuojamomis moterimis ir vaikais nuolat išvažiuoja iš Maskvos stiečių.

BOSTONAS. Dubuque arkivyskupas Francis J. K. Beckmannas, kuris, kaip praneša, viešai pasisakė prieš Jungtinių Valstybių dalyvavimą kare, iš visų šalies dalių atsiūsta daug tūkstančių laišku. kuriuose pritariama arkivyskupo nuomonei.

Milžiniškos prasilaužimo kautynės prie Briansko ir Viazmos artėja į galą

Čia dalyvavusių vokiečių pajėgų masė jau atsipalaidavo kitoms operacijoms vykdyti. Iki šiol paimta 560.000 belaisvių, 888 tankai ir 4.133 patrankos

VYRIAUSIOJI FIURERIO BUSTINĖ. X. 15. Vyriausioji karinių pajėgų vadovybė praneša:

Kaip jau nepaprastu pranešimu paskelbta, Viazmos srityje apsuptos priešos dalys jau galutinai sunaikintos. Taip pat ir prie Briansko apsupty priešos pajėgų naikinimas nesulaikomai žengia į priekį. Šiame milžiniškame dvigubame mūšyje paimtų sovietų belaisvių skaičius išaugo per 500.000 ir nuolat tebekyla.

Bendras skaičius belaisvių, paimtų nuo karo Rytuose pradžios, dabar jau toli prašoko 3.000.000.

Naktį į spalio 15 d. kovos lėktuvai puolė svarbius karinius įrengimus Maskvoje. Karo ūkio įrengimuose kilo keli gaisrai.

Prie Gibraltaro vienas povandeninis laivas nuskandino britų naikintoją. Paskutinįją naktį britų aviacija silpnėmis jėgomis buvo atskridusi į vakarų ir pietų Vokietiją. Numetus sprogstamųjų ir padegamųjų bombų, įvairiose vietose padaryta nežymių nuostolių. Buvo numušti šeši britų lėktuvai.

SPECIALUS PRANEŠIMAS. VYRIAUSIOJI FIURERIO BUSTINĖ. X. 15. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Dvigubos kautynės prie Briansko ir Viazmos artėja į galą. Šios

dienos būvyje taip pat ir į šiaurę nuo Briansko apsuptosios priešos pajėgos buvo sumuštos, padarant priešui didelių nuostolių užmuštais ir sužeistais. Dar tebevyksta valymas miškų į pietus nuo Briansko nuo ten apsupty sumuštyjų priešos armijų liekanų. Šiose milžiniškose prasilaužimo ir apsupimo kautynėse dalyvavusių vokiečių pajėgų masė jau atsipalaidavo kitoms operacijoms vykdyti. Iki šiol paimta į nelaisvę 560.000 rusų, be to, pranešama, kad paimta arba sunaikinta 888 tankai ir 4.133 patrankos.

BERLIN. X. 15. Apie šios dienos vyriausiosios kariuomenės vadovybės komunikate konstatuota daugiau kaip 3.000.000 sovietų be-

laisvių skaičiaus pasiekimą per keturis mėnesius DNB iš patikimų karinių šaltinių papildomai patyrė: Iki šiol prarasdami 3.000.000 vyrų belaisvių, sovietai neteko geriausių dalių savo kariuomenės. Dar prieš karo žygį ir Rytus pradžią specialistai skaičiavo, kad paruošto ir gerai apmokyto sovietų kariuomenės branduolio yra 3.000.000 vyrų, kurie dabar yra visiškai sumažoti. Jei prie to priskaityti nuostolius užmuštais ir sužeistais, tai sovietai yra netekę geriausio pakaitalo. Belaisvių skaičiaus reikšmės negali pašalinti jokia propaganda. Vokiečių kariuomenės veiksmams ir toliau vykdomi sėkmingai ir jie artėja prie sričių, kurias rusai visados laikė gyvybišomis. Pavyzdžiui, Volgos ištakos sritis.

Bado, kančių ir mirties miestas

Kokia yra padėtis apsiaustame Leningrade

NEW YORKAS. „Chicago Tribune“ Helsinkio korespondentas, pasiremdamas pabėgėlių, pasiekusių suomių fronto linijas, pasakoja, praneša apie padėtį apsiaustame Leningrade. Trijų colių „Gorrio“ sniego pluoštas galvėse tūkstančių žmonių, kurie beviltingai ieško maisto ir šilumos, yra suminimas į kietą ledą. Nevos ilankoje iš vandens kyša stiebai rodo vietas, kur yra nuskendę dideli ir maži karo laivai. Miškuose į šiaurės vakarus nuo Leningrado, badaudami ir šaldami skurdžiose palapinėse iš šakų ir samanų, yra prisiglaudę apie ketvirtis milijono žmonių. Tai yra ūkininkai ir darbininkai iš Leningrado apylinkių kaimų ir miestų, kuriuos bolševikai priverė čia bėgti. Leningrado gyventojai gyvena ankštai susispaudę. Kiekviena rytą vyrai ir moterys iš miesto alkėdžių ir galvių sunkvežimiais gabenami į priemiesčius apkasus kasiti. Pradžioje tie apkasai buvo kasami 25 mylių atstume nuo miesto, vėliau — 15 mylių, paskui — 10 mylių, o dabar dar arčiau miesto. Šių jau ir šiaip nusilpusių darbininkų piešus sudaro sūdytos žuvies sriuba ir pusė svaro duonos. Miesto galvėse ir parkuose per didelius garsintuvus komunistų vadai ragina gyventojus gintis iki pasku-

tinio lašo kraujo. Duonos priperkama slapta. Vienas kepalas duonos tuo keliu atsieina mechaniko specialisto dviejų dienų uždarbi. Vieši susirinkimai uždrausti. GPU štabe, Gorokavijos galvėje, kaip kalbama, naktimis vyksta masiniai žmonių žudymai. Skurdas Leningrade šandien yra didesnis, negu bet kada. Dešimtyje tūkstančių žmonių jau mirė, šimtai tūkstančių laukia mirties. Pabėgėliai pasakoja, jog demonstrantai, kurie driso pakelti savo balsą prieš terorą, kartu su savo šeimų nariais buvo apsupti, susodinti į sunkvežimius ir išvežti. Niekas daugiau apie juos nieko negirdėjo. Turgavietėse žmonės pasakoja vieni kitiems, kad tariamai nenugalimoji sovietų armija visur

buvo sumušta. Žmonės karčiai juokiasi dėl tų negausių anglų lėktuvų, kurie buvo atgabenti į Murmanską ir juokauja dėl „britų pagalbos“. Vokiečių kareivių balmė išnyko. Gyventojai laukia miesto paėmimo su rytietišku ramumu ir abejingumu.

NUVERSTAS PANAMOS PREZIDENTAS PASIDAVĖ POLICIJAI

NEW YORKAS. Associated Press žiniomis iš Cristobalo, naujai Panamos vyriausybės padarius pareškimą, kad nuverstasis Panamos prezidentas Arias, einant abipusiu susitarimu, išvyks į ištėmimą į Kostariką, jis atidavė savo policijos nuožiumai.

Dideli ginčai dėl neutralumo įstatymo

VASINGTONAS. Atstovų rūmų užsienių reikalų komisija antradienį tęsė toliau atstovų apklausinėjimą neutralumo įstatymo pakeitimo klausimu. Pirmuoju opozicijos atstovu kalbėjo New Yorko advokatas John Finerty. Jis pareiškė, kad apginkluotas prekinis laivas yra priemonė įtraukti Ameriką į karą. Trys iki šiol nuskandintieji

Jungtinių Valstybių laivai vežė kontrabandą ir dėl to buvę neįspėjus, nuskandinti. Posėdžiui prasidėjus, respublikonas Mundtas pranešė, kad jis yra gavęs iš buvusio Briuselyje ambasadoriaus Cudahy telegramą, kurioje šis pasisielio pasisakyti komisijoje. Ir New Yorko ekonomistas Flynnas taip pat buvęs telegrafu paprašytas pasakyti savo nuomonę. Jis atsakė, kad neutralumo įstatymo pakeitimas siekia ne Jungtinių Valstybių laivus apsaugoti, bet Ameriką įpaimti į karą. Havardo universiteto prezidentas Felix Morley atsisakė pasakyti savo nuomonę komisijai, pastebėdamas, jog vyriausybė yra jau per daug toli nueėjusi, kad pasisakymai dar turėtų prasmę ir kad pasisakymo laikas yra nepagrįstai sutrumpintas. Senatorius Wheelers pranešė, kad 11 opozicijos senatorių yra nusistatę pradėti „organizotą kovą“ prieš neutralumo įstatymo pakeitimą. Iš to, ką prezidentas ir ministrų kabineto nariai yra pasakę, aiškėja, jog tikrais vyriausybės noras esąs ne kitoks, kaip įtraukti kraštą į karą.

BUDAPEŠTAS. Vengrų kariuomenės teismas Novi Sade (Neusatz) nutėisė mirti 7 šnipinėjusius Sovietų Sąjungos naujai asmenis. Dviem iš jų, jų tarpe vienai moteriai, mirties bausmė buvo pakeista 12 ir 15 metų sunkių darbų kalėjimu. Penki mirties sprendimai buvo trečiadienį rytą įvykdyti.

Anglijoje pradėdama suprasti baisi Sovietų S-gos padėtis

STOCKHOLMAS. Anglija ir Jungtinės Valstybės savo tikslu sovietams šiuo metu negali pakeisti to, ką Sovietų Sąjunga dabar medžiagomis praranda, rašo laikraštis „Times“. Be to, nėra transporto galimybių. Panašiai pesimistškai pasisako ir „Daily Mail“, kuris konstatuoja, kad iš Sovietų Sąjungos Anglijoje gaunamos žinios diena po dienos darosi rimtesnės. Laikraštis prieina pažymėtina konstatavimą, kad abejoti vokiečių kariniais pranešimais yra „aukščiausio laipsnio pamišimas“. Geriau jau pasirodė blogiausiam, kad paskui netektų nustepti, jei tai iš tikrųjų yra faktas. Sovietų Sąjunga faktinai yra patekusi į mirtinį pavojų. Istorikos kalbos apie invaziją, taip pat reikalavimai, kad Anglija sudarytų antrą karinį frontą, tiktai kenkia. Baigdamas laikraštis reikalauja, kad Churchillis paskelbtų, ką iš tikrųjų Anglija siūnčia į Sovietų Sąjungą.

Ką dabar galvoja anglai?

BUENOS AIRESAS. Publicistas Spearmanas vienoje telegramoje iš Londono, kurią paskelbė „Nacion“, konstatuoja, kad angli tautos nuomone, kai Sovietų Sąjunga bus sumušta, Vokietija jau nebegalės būti nugalėta. Jis praneša apie didėjančią nepasitenkinimą anglų tauoje dėl nepakankamos paramos sovietams. Britų visuomenė, kaip Spearmanas pabrėžia, pripažino, kad karas yra pasiekęs kritišką tašką. Smarkiai sumuštoji Sovietų Sąjunga yra skubiai reikalinga Didžiosios Britanijos pažadėtosios karo medžiagos, jei ji iš viso dar galėtų vokiečių kariuomenės dalinius sulaukyti. Anglų spaudoje ir privačiuose pasikalbėjimuose be-

Ko Amerika reikalauja iš Anglijos už jai teikiamą pagalbą

Dabar tuo reikalu eina derybos

NEW YORKAS. Kaip International News Service iš gerai informuotų šaltinių patiria, užsienių reikalų ministerija Rooseveltui nurodymu reikalauja iš Anglijos vyriausybės greitai pritarti sutarčiai, kuria tvirtai nustatomas atlyginimas už Anglijai įgaliojamojo įstatymo pagrindu teikiamą materialinę pagalbą. Jungtinių Valstybių vyriausybė, kaip International News Service patiria,

reikalauja už tai teisės naudotis visais britų imperijos turimais atramos punktais visur ir visuomet, imtinai tuos atramos punktus, kuriuos Anglija galinti įsigyti kur nors ateityje.

Antroji to teikiamą sąlyga yra britų prekybinės politikos suderinimas su Hull'o įvesta be-

sąlyginio ir didžiausio palankumo sistema.

Britų vyriausybė į šį pasiūlymą, kuris jau buvo pateiktas rugsėjo mėn. pradžioje, iki šiol dar neatsakė. Šis faktas, kad šios rūšies derybas Jungtinių Valstybių vyriausybė yra vedusi, matytis iš atspausdintų laišku ir atsakymų į juos „Congressional Record“, kuriame yra oficialiai protokoluojamos senato ir atstovų rūmose pasakytos kalbos. „Congressional Record“ 1941 m. spalio 9 d. numeryje pranešama, kad senatorius Vanderbergas senato posėdyje spalio 9 d. pareiškė, jog jis rugsėjo 16 d. yra raštu Rooseveltą paklausęs, kokias garantijas Jungtinių Valstybių vyriausybė duoda kraštui, kuriems numatyta teikti materialinę pagalbą. Ro-

oseveltas savo pirmajame pranešime apie įgaliojamojo įstatymo įgyvendinimą pranešė, kad tuo reikalu bus sudaryta sutartis. Spalio 4 d. viename „Congressional Record“ žodis į žodį atspausdintame Rooseveltto laiške pareiškama, kad šiuo reikalu derybos yra pradėtos Vašingtone ir Londone. Jungtinių Valstybių vyriausybė Londonui yra pranešusi pagrindines anglų atlyginimo sąlygas ir anglų vyriausybė dabar jas svarstanti.

Socialiniam draudimui vykdyti nuostatai

Remiantis Generalinio Komisarų Kaune 1941 m. rugpjūčio 7 d. sprendimu, Lietuvos valstybinėms, visuomeninėms įstaigoms, įmonėms ir ūkiams nustatoma vadovautis:

I. DRAUDĖJŲ REGISTRACIJA

1. Visos naujos steigiamos ar jau įsteigtos valstybinės, visuomeninės įstaigos, įmonės ar ūkiai, naudoja samdomąjį darbą (išskyrus privačias įstaigas, ūkius ir kitus privačius darbdavius), privalo per 10 dienų įsiregistruoti socialinio draudimo skyriuje, Kaune, Vytauto pr. 63. Registracijos blankai su atitinkamais paaiškinimais gaunami ten pat.

2. Iki 1941 m. birželio 22 d. veikusių įmonės ar įstaigos, kurios po karo naujai persiformavo, perėjo kiton ūkinėn ar administracinėn priklausomybėn, pakeltė savo pavadinimą ar adresą, privalo registracijos atlikti iš naujo, užpildant registracijos blanką ir prisijungiant prie socialinio draudimo skyriui.

Neturint registravimo blankų, suteikti raštu šių papildomų žinių:

- a) įstaigos ar įmonės pavadinimas,
- b) buvęs pavadinimas iki 1941 m. birželio 22 d.,
- c) adresas,
- d) gamybos rūšis ir ūkinė paskirtis,
- e) dirbančiųjų skaičius 1941 m. spalio 1 d. (vyrai ir motery atskirai),
- f) išmokėto atlyginimo už IX mėnesį bruto suma,
- g) kurioje profesinėje sąjungoje darbuotojai buvo įregistruoti ir koks draudėjo Nr.

II. SOCIALINIO DRAUDIMO ĮNAŠAI

1. Įstaigos, įmonės ir ūkiai socialinio draudimo įnašus moka savo lėšomis pagal nustatytus atskiriamos gamybos šakoms procentinius tarifus. Socialinio draudimo įnašai priskaitomi viena karta per mėnesį, išmokant atitinkamą už antrąjį mėnesio pusę.

2. Priklausantys socialinio draudimo įnašai, atskaitūs iš jų socialinio draudimo pašalpos, turi būti įnešami arba pervežami į socialinio draudimo skyriaus nurodytą einamąją sąskaitą atitinkamame Lietuvos Valstybinio Banko skyriuje.

3. Nuo 5 m. rugpjūčio 1 d. už laiką netekusius arba nepervedus socialinio draudimo įnašus, kartu su tais įnašais turi būti įmokama arba pervedama nuo 0,1% baudos už kiekvieną pavėluotą dieną. Iki rugpjūčio 1 d. baudos imamos anksčiau veikusių normomis.

III. MOKESČIAI KULTŪRINIAMS REIKALAMS IR ĮNAŠAI PROFESINĖS SĄJUNGOMS

1. Įstaigos, įmonės ir ūkiai drauge su socialinio draudimo įnašais privalo įmokėti į einamąją sąskaitą Nr. 159301 atitinkamame Lietuvos Valstybinio Banko skyriuje kultūrinėms reikalingoms mokėti (1% nuo mėnesinio atlyginimo fondo) ir įnašus profesinėms sąjungoms (1% nuo mėnesinio atlyginimo). Mokėti kultūrinėms reikalingams įstaigos, įmonės ir ūkiai moka savo lėšomis, o įnašus profesinėms sąjungoms išskaito iš dirbančiųjų atlyginimo.

IV. SOCIALINIO DRAUDIMO PAŠALPOS

1. Socialinio draudimo pašalpas pagal ligos išmokas moka įstaigos, įmo-

nės ir ūkiose nustato ir išmoka įstaigos, įmonės ar ūkio vadovybė. Laikinojo nedarbingumo pašalpos paskirstomos du kartus per mėnesį, išmokant atlyginimą.

2. Apeiką išmokant laikinojo nedarbingumo, nešumo ir gimdymo pašalpas sergantiesiems po 5 m. rugsėjo 15 d., prie atlyginimo, pagal kuri apskaičiuojamos minėtos pašalpos, turi būti pridėdamos nustatytas atlyginimo priedas. Pašalpos, kurios nuo rugsėjo 16 d. buvo išmokėtos nepriškaitūs atlyginimo priedu, turi būti peržiūrėtos ir atitinkamai padidintos.

3. Skundai dėl neteisingai nustatytų ar išmokėtų pašalpų duodami profesinių sąjungų Igalotinio Socialinio Draudimo Skyriui.

V. ATSISKAITYMAS

1. Kiekvienas draudėjas — įstaiga, įmonė ar ūkis, atsiškaičiamas su

Socialinio draudimo punktai

Remiantis Pono Generalinio Komisarų Kaune 1941 m. IX. 7 d. ir 1941. X. 2 d. sprendimais, socialinio draudimo punktams nustatoma vadovautis:

I. DARBDAVIŲ REGISTRACIJA

1. Visos privatinės įstaigos ir įmonės, artelės, kurios naudojasi samdomuoju (ne artelės narių) darbu, privalo žemės ūkiai ir namų ruošos darbdaviai, neatsižvelgiant į tai, kad jie buvo anksčiau užregistruoti, privalo įsiregistruoti socialinio draudimo punkte iš naujo.

2. Vokiečių kariuomenės ir civilišios įstaigos, vokiečių pilietybės rangovai ir kiti vokiečių piliečiai, kurie naudojami vietos samdomajam darbui, taip pat privalo registruotis atitinkamame socialinio draudimo punkte.

Naujų darbdavių registracija turi būti atlikta per 10 dienų nuo samdinių priėmimo į darbą dienos.

II. SOCIALINIO DRAUDIMO ĮNAŠAI

1. Visi I skyriuje paminėti darbdaviai (išskyrus žemės ūkio ir namų ruošos privačius darbdavius) socialinio draudimo įnašus nuo 5 m. rugpjūčio mėn. 1 d. moka pagal valstybinių įstaigų ir įmonių atskiriamos gamybos šakoms nustatytus tarifus. Iki rugpjūčio 1 d. įnašai mokami anksčiau veikusių normomis.

2. Privatinės žemės ūkiai ir namų ruošos darbdaviai nuo 5 m. rugpjūčio mėn. 1 d. socialinio draudimo įnašus moka tokomis normomis:

a) už piemenį (berniuką ar mergaitę) iki 15 m. amžiaus	Rb. 2,— mėnesiui
„ mergą arba pusbėrį	„ 3,— „
„ žemės ūkio darbininko šeimą (berną, kumetį ar lauko darbininkus)	„ 4,— „
b) už namų ruošos darbą dirbantį kiekvieną asmenį	darbdavys moka:
Kaune ir Vilniuje	„ 5,— „
apeikėčių miestuose	„ 4,— „
kitose vietose	„ 3,— „

3. Socialinio draudimo įnašai turi būti mokami draudėjo lėšomis viena karta per mėnesį, išmokant atlyginimą už antrą mėnesio pusę, bet ne vėliau, kaip iki sekantio mėnesio 10 d. Užsilaikę nesumokėti įnašai turi būti nedelsiant sumokėti, o nesumokėjus — priverstina tvarka išieškoti.

4. Socialinio draudimo punktų inspektoriai įpareigojami nuolat ekti ir tikrinti soc. draudimo įnašų mokėjimą ir dirbančiųjų draudimą. Darbdaviams, kurie savo dirbančius vengia drausti, turi būti surašomi atitinkami aktai ir dedamos administracinės baudos.

5. Nuo 5 m. rugpjūčio 1 d. už laiką nesumokėtus arba neįneštus socialinio draudimo įnašus imama už kiekvieną pavėluotą dieną 0,1% baudos. Iki rugpjūčio mėn. 1 d. baudos imamos anksčiau veikusių normomis.

III. ĮNAŠAI PROFESINĖS SĄJUNGOMS IR MOKESČIAI KULTŪRINIAMS REIKALAMS

1. Įnašai profesinėms sąjungoms (1% nuo mėnesinio atlyginimo) turi būti įmokami socialinio draudimo punktu kartu su soc. draudimo įnašais viena karta per mėnesį, pradedant nuo 5 m. rugsėjo mėn. 1 dienos. Profesinių sąjungų įnašų darbdaviai išskaito iš dirbančiųjų atlyginimo.

2. Mokėti kultūrinėms reikalingams (1% nuo atlyginimo) darbdaviai sumoka savo lėšomis socialinio draudimo punktu kartu su soc. draudimo įnašais kiekvieną mėnesį, pradedant nuo 5 m. rugsėjo 1 d.

3. Gauti profesinėms sąjungoms įnašai ir kultūrinėms reikalingams mokėti pakvituojami tais pačiais kvitais, pagal kuriuos priimami soc.

socialinio draudimo skyriui, turi vesti atskirą socialinio draudimo sąskaitą, kurios kreditai įrašomi visų priklausantių socialinio draudimo įnašai ir baudos, o debetė — išmokėtos pašalpos ir pervestos į socialinio draudimo einamąją sąskaitą sumos.

2. Metų ketvirčių pasibaigus socialinio draudimo sąskaita subalansuojama ir ta sąskaita bei nedarbingumo lapeliai vadovaujantis sudaromas socialinio draudimo atskaitomas žiniaraštis, kuris nustatytu terminu (ne vėliau sekantio metų ketvirčio pirmojo mėnesio 8 d.), turi būti pateiktas Socialinio Draudimo Skyriui. Nepristatytus už praektą laiką atskaitomuosius žiniaraštius reikia pristatyti artimiausiu laiku.

IGALIOTINIS PROFESINĖS SĄJUNGOMS

Kaunas, 1941 m. spalio mėn. 13 d.

draudimo įnašai, bet pavienios sumos turi būti įrašomos atskirais punktais.

4. Profesinių sąjungų įnašai ir kultūrinėms reikalingams mokėti, gavus juos iš darbdavių, turi būti atitinkamai įrašomi į sąskaitų knygas, o pinigai įnešami į Lietuvos Valstybinio Banko ar jo skyriaus einamąją sąskaitą Nr. 159301 ne vėliau sekamos dienos po jų gavimo.

IV. MEDICINOS PAGALBA

1. Medicinos pagalbos teikimas ir laikinojo nedarbingumo lapelių davimo tvarka iki atskiro parėdymo palieka ta pati. Todėl socialinio draudimo punktams daryti su vietos medicinos įstaigomis bet kurias sutartis neleidžiama.

V. SOCIALINIO DRAUDIMO PAŠALPOS

1. Socialinio draudimo pašalpas, dirbančioms I ir II skyriuose išvardintose darbuvietėse, nustato ir moka socialinio draudimo punktai pagal ligos išmokas.

2. Apeiką išmokant laikinojo nedarbingumo, nešumo ir gimdymo pašalpas sergantiems po 5 m. rugsėjo 15 d., prie atlyginimo, pagal kuri apskaičiuojamos minėtos pašalpos, turi būti pridėdamos nustatytas atlyginimo priedas. Pašalpos, kurios po rugsėjo 15 d. buvo išmokėtos nepriškaitūs atlyginimo priedu, turi būti peržiūrėtos ir atitinkamai padidintos.

3. Pilnos pašalpų normos mokamos tik tiems, kurie mokės profesinėms sąjungoms įnašus. Nemokantiems

VI. UŽDARBO ŽINIŲ TEIKIMAS IR ATSISKAITYMAS

1. I skyriuje pažymėti samdytojai turi kas mėnesį pateikti jų atitinkamam socialinio draudimo punktu nustatytos formos uždarbo žinių lapus.

2. Privatiniai darbdaviai žemės ūkyje ir namų ruošoje uždarbo žinių lapų socialinio draudimo punktams ne teikia, o tik pasikeitus dirbančiųjų uždarbiui, apie jų pasikeitimą praneša atitinkamam socialinio draudimo punktu.

3. Socialinio draudimo apskaitas atitinkami punktai turi siųsti Profesinių Sąjungų Igalotinio Socialinio Draudimo Skyriui, Kaunas, Vytauto pr. 63 Nr. —

IGALIOTINIS PROFESINĖS SĄJUNGOMS

Kaunas, 1941 m. spalio mėn. 13 d.

Nepaprasti vyriausybės kreditai Ispanijoje

MADRIDAS. Kaip vyriausybės žinios praneša, valstybės galva Franco pritarė tokiems nepaprastoms kreditams: 10.000.000 pesetų vidaus reikalų ministerijai apsaugai ir kovai su kylančiomis epidemijomis, 6.000.000 pesetų spaudos ir propagandos reikalingam, 31.800.000 pesetų karo ministerijai tvirtinčių

ir strateginių kelių statybų, 1.100.000 pesetų teisingumo ministerijai nuostoliams atlyginti ir kareivijų karinių sargybų algoms pakelti.

ROMA. Kardinolas Nicola Canalis popiežaus paskirtas į vietą mirusio kardinolo Laurio.

Šveicarijos laikraštis užsimanė girti Staliną

BERLIN. Antrašte „Šveicarų daina S'alinu“ laikraštis „Berliner Boersenzeitung“ šios dienos vakare polemizuoja su šveicarų „Nationalzeitung“, tarp kitko rašydamas: „Karo eiga rodo visiškai priešingus dalykus, negu buvo laukiama, nes iš pradžių daug tikėtasi. Stalinas ne tik Rusijoje buvo susidaręs tikro tautinio vado populiarumą, bet ir Vakarų pasaulio akyse jis pavirto į nepakeičiamą kovos draugą.“

Negalima ignoruoti fakto, pabrėžia „Berliner Boersenzeitung“, kad žinomas tariamos neutralios Šveicarijos laikraštis visą tą baisų vargą, kurį bolševikų teroro sistema atnešė Sovietų Sąjungos, Karelijos, Baltijos ir Besarabijos tautoms, mėgina meluoti pasauliui ir su nerūnėnu pavyzdžiu akiplėšiškumu užjaudžia Europos mirtiniam priešui. „Mes seniai žinojome, rašo „Berliner Boersenzeitung“, kad „Vakarų pasaulis“ su savo nepakeičiamais Maskvos kovos draugais, taip pat yra „Nationalzeitung“ ir jo šveicarų spaudos bendraminčių Bazelyje, Züriche ir Lozanoje pasaulis. Ir todėl mes į jų himną Stalinui žiūrime, kaip į atvirą, Šveicarijos kompetentingų organų leistą, priešingumo pareiškimą.

Jeigu mums Europos fronto Ryuose puolimų ir laimėjimų metu kas nors skauda, tai toji apnūbė, kad jų kova ir aukos taip pat apsaugos ir toki Europos užkariotų, kur, ma, yti, be bolševikinio kraujo nuleidimo negalį susiprasti.

KAIP SUSITARTA SU GANDŽIU

BANGKOKAS. Žiniomis iš Bombėjaus, derybos tarp antrojo indų tautos kongreso pirmininko Sa'yamurčio ir Mahatmos Gandžio, trukusios visą sekmadienį, privedusios prie Gandžio sutikimo, kad indų tautos kongreso nariai dalyvautų viename artimiausios indų centrinio susirinkimo sesijos posėdyje, kad nenustotų savo mandatų. Tačiau kongreso partija Indijos administracijoje nedalyvavo, kol nebus įsteigta nepriklausoma tautinė centrinė Indijos vyriausybė.

KSINGKINGAS. Kaip oficialiai pranešama, komisija, kuri turi nustatyti sienas tarp išorinės Mongolijos ir Mandžukio, ir kuri savo darbą pradėjo vasarą, dabar sienų tarp abiejų kraščių nustatymą baigė. Sienų nustatymo dokumentai pasirašyti spalio 15 d.

Japonijos protestą nei Maskva, nei Vašingtonas dar neatsakė

TOKIO. Japonijos vyriausybės atstovas pažymėjo, kad pasitarimuose tarp Japonijos ir Jungtinių Valstybių Vašingtone dar nebuvo pasiekta nieko naujo. Be to, trijų japonų laivų pasiuntimas į Jungtines Valstybes su Vašingtono pasitarimais neturės nieko bendro. Toliau atstovas patvirtino, kad iki šiol nei Maskva, nei Vašingtonas neatsakė į pakartotinį Japonijos protestą dėl karo medžiagų gabenimo laivais Sovietų Sąjungai ir Vladivostokui. „News Chronicle“ žinia, kad Anglija ir Jungtinės Valstybės ketinančios garantuoti Sovietų Sąjungos Tolimųjų Rytų sienas, kaip atstovas pareiškė, dar nieku nepatvirtinta. Lygiai taip pat nepatvirtinta gandai, kad Anglija ir Tais sudarę susitarimą dėl pietinio Tajo gynimo.

TOKIO. X. 14. Ryšium su Jungtinių Valstybių transportais ir Vladivostoką, kaip „Kokumin Šimbun“

praneša, užsienių reikalų ministris Tojoda atkreipė Sovietų Sąjungos ir Jungtinių Valstybių dėmesį į šiuos punktus: 1) Jungtinių Valstybių medžiagų siuntimas į Sovietų Sąjungą Tsugaraus ir Tsušimo keliu yra lygus gabenimui japonų vandenimis. 2) Japonija kaip trilateralinio pakto dalyvė negali į tokią padėtį žiūrėti pro pirštus. Jungtinių Valstybių tiekimas sovietų Tolimųjų Rytų kariuomenei galėtų būti panaudotas prieš Japoniją.

TOKIO. Jungtinių Valstybių laikymasis Tolimuosiuose Rytuose turi sukelti didelį nustebinimą, rašo „Tokio Niši Niši“. Japonijos kantišybė turi ribas. Jei Jungtinės Valstybės ir toliau rems Čungkingą, tai, kaip laikraštis pažymi, Japonija bus priversta padaryti svarbų sprendimą. Japonija turi pasitikti tą padėtį su pasitikėjimu savimi bei drąsa ir turi ryžtingai reneti savo karinį frontą.

Amerika nepajėgia pati save apginkiuoti

STOCKHOLMAS. Laikraštis „Daily Mail“ atspausdino karikatūrą, pavadintą „demokratijų arsenalas“. Karikatūroje vaizduojamas milžiniškas modernus fabrikas automobiliams, šaldytuvams ir kramtomajai gumai gaminti, o šalia jo nedidelė medinė lūšnėlė simbolizuoja Jungtinių Valstybių karo pramonę. „Daily Mail“ atspausdino taip pat Negley Farsono straipsnį, kuriame, pasiremiant Jungtinių Valstybių spaudos pasisakymais ir Vašingtono kongrese padarytais pareiškimais, konstatuojama, kad 1941 metų birželio mėnesį iš Jungtinių Valstybių į Angliją nepasius-ta nė vieno šarvuočio. Be to, Farsonas cituoja senatoriaus Byrdo žodžius, kuriuos jis pasakė rugpjūčio 22 d., būtent, kad nors Jungtinių Valstybių 1941 metų gynybos programoje numatoma gaminti 9 cm. priešlėktuvinės patrankas, tačiau per mėnesį jų numatyta išleisti tik 4. Farsonas toliau konstatuoja, kad nežymų Jungtinių Valstybių šarvuočių gamybą nesudaro net dalies to, kas reikalinga Jung-

tinių Valstybių kariuomenei. Senatorius Byrdas birželio 15 d. pareiškė, kad Jungtinės Valstybės turinčios 128 lengvus šarvuotus, viena vidutinį šarvutį, o sunkių šarvuočių iš viso neturinčios, be to, kad zenitinių patrankų gamybą negalima laikyti net iš tolo priylgstančią Jungtinių Valstybių pakrančių apsaugos reikalingam, o taip pat, kad Jungtinių Valstybių kariuomenei reikia daugiau negu visos Jungtinių Valstybių lėktuvų gamybos. Farsonas užbaigia savo straipsnį minėtame laikraštyje: „Anglų tauta turi suprasti, kol dar nevelu, kad Sovietų Sąjunga negali išgelbėti Anglijos, bet kad anglai atsiderų labai sunkioje padėtyje, jei tektų gelbėti Sovietų Sąjungą“.

ANGLAI IR SOVIETAI PASITRAUKSIA IŠ TEHERANO

NEW YORK. Associated Press žiniomis iš Teherano, britų pasiuntinybė Teherane pranešė, kad anglai ir sovietai pareiškė esą pasiryžę atitraukti savo kariuomenės dalinius iš Teherano. Bolševikų štabas būsiąs perkeltas į Taebisą, už 60 mylių į pietus nuo Kaukazo sienos. Už 50 mylių nuo Teherano būsią įkurdinti pirmieji pėstininkų daliniai. Anglų karinės pajėgos savo įgulą turėsiančios lygiai už 200 mylių nuo Teherano.

VASHINGTONAS. Jungtinių Valstybių karo ministerija Brookline uose konfiskavo 18 sovietams paskirtų ir tris pakrautus lėktuvus ir lėktuvų įrengimus. Ši karo medžiaga, kurios bendra vertė praėjęs metai viena milijoną dolerių, yra Douglaso lengvieji bombonešiai.

RADIJO PROGRAMA

PENKTADIENIS, X. 17 d.

5.00 Vokiečių kariai; 6.00 Malda, dienos mintys. Rytinis koncertas (pl.); 6.40 Mankšta. Vad. Kotryna Marijosienė; 7.00 Žinios vokiečių k.; 7.15 Žinios, pranešimai, dienos programa; 7.45 Koncertas (pl.); 8.15 — 9.15 pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas (pl.); 10.10 Mokslo įvairenybės (Stasys Leskaitis); 10.30 Koncertas (pl.); 11.30 Viktoras Jockaitis: Literatūrinis skonis ir Goethės kūryba (II d.); 11.50 Tarpinė muzika; 12.00 Vėpų muzika iš Karo muziejaus. Žinios, tolimosios dienos programa; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių k.; 12.45 Vidurinio koncertas (tr. iš Vok.); 14.00 Žinios vokiečių k.; 14.15 Popietinis koncertas (tr. iš Vok.); 15.00 Žinios vokiečių k. Po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų vainikas; 17.00 Žinios vokiečių k.; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Vaikams. Andersono pasaka „Biaurasis ančiukas“; 19.30 Laiko įvykiai, pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių k.; 20.15 Žinios, programa ryt-dienai; 20.20 Vokiškai lietuviams; 20.45 Patarimai ūkininkams; 21.00 Da'nuoja „Šokių vėjų“ sekstetas; 21.15 Saloninio orkestro koncertas; 22.00 Žinios vokiečių k. Žinios lietuvių k. Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

Juozas Rimantas

Kauno Centrinis Parkas

9. REKONSTRUKCIJA

Neplaningai vykdyta statyta jau daug sudaro klaidų Kauno Centrinio Parko visuotiniame planui sudaryti ir ypač jam įvykdyti. Geriausias, žinoma, yra toks visuotinis planas, kuris yra labiausiai principingas ir neuolaidus atsitiktinumo klaidoms ar blogai valiai. Kauno Centrinio Parko visuotinis planas pirmąsias turi būti pakankamai principingas. Kompromiso tik tiek gali būti, kiek patį dėja bent savo pamatinuose bruožuose nenukenčia.

Kauno Centrinio Parko statyboje ši ta neabejotinai teks rekonstruoti. Sakysime, bent iš dalies panaikinti Vytauto parko beveik aklinį atskyrimą nuo Ažuolyno. Dėl to kai ką teks griauti, o kai ką bent apipavidalinti parko stiliu ir jo paskirti atitinkamų būdų. Ne be to, kad teks atsakyti kiti kurį dar šiuo metu vykdomu darbu. Rekonstrukcijos detales aiškiai nurodys tik visuotinis planas. Ir juo greičiau toki planą turėsime, juo mūsų darbas bus ekonomiškiau ir nuosekliau.

10. PARKAS KAIP MENO KŪRINYS

Parkas yra ne tik gamtos, bet ir meno kūrinys. Juo daugiau čia meno įdėdama, tuo parkas būna vertingesnis. Nebe to, kad meninis parkas išraiškias turi atitikti jo pobūdį ir privalo būti planingai atliekamas.

Parko architektūra ir jo stilius yra gana specifinis pagal tai, kad jų paskirtis yra specifinė. Poilsio ir kultūrinės pramogos uždaviniai parko statyboje yra įpareigoja. Čia pagelaujamos lengvesnės nuotalkos ir lengvesnės spalvos. Kur patį gamta to pasiekė, tai išvengama kūrybinėmis priemonėmis.

Ypačingai šiurpina, kad parko pastatai būti meniški ir kad jie auklėti savo gausių lankytojų gera skonį. Dėl to patį sumetimų parkai išraiškiamai paminklais, statulomis, fontanais, gėlynais ir kitaip.

Kuriant Kauno Centrinį Parką, kaip visą ir reprezentacinę instituciją, tenka pasidominti, kad ji būtų pakankamai meniška. Daugelis paminklų, knių šiaip nebūdavo kur statyti, arba būdavo užkliami į nuosales, čia ras gana dėkingą erdvę. Geriausiems menininkams bus prasmės su visu atsidedimu prie parko kūrybos prisidėti, lygiai taip, kaip, sakysime, renesanso ir baroko laikotarpiu žymiausi menininkai prisidėjo prie Romos sodų išgrąžinimo (čia atsiminti Bramantės darbai Vatikane, Rafaelio Villa Madama ir kt.).

11. DARIAUS IR GIRĖNO PAMINKLO KLAUSIMAS

Herofiniam, kartu ir tragiškam, Da-

riaus ir Girėno žygiui atminti jau keletą metų rengiamas Kaune pastatyti paminklas. Kiek žinoma, pagal projektą šis paminklas būtų monumentalus. Jis siektų apie 23 m. aukščio. Vien tik Dariaus ir Girėno žaltvarinės figūros turėtų daugiau kaip po keturius metrus aukščio. Trumpai sakant, būtų tai bene pats didžiausias paminklas Lietuvoje. Be abejo, nemaža jis ir kaštuotų.

Deja, su minimu paminklu susidarė bemaž tokia pat istorija, kaip ir su Tėviškės Muziejumi. Abu reikalingi, abiemis yra lėšų, abiemis pastrengta, tik trukdo vienas „menkinis“ — nesurandama vietos. Tiesa, po ilgo ieškojimo Dariaus ir Girėno paminklų lyg ir surasta vieta. Tai Ažuolynas. Iš pradžių jis buvo numatytas statyti prie Sporto Stadiono tvoros, gale Sporto gatvės. Vėliau vieta kiek pakeista. Dariaus ir Girėno paminklui statyti komiteto spaudai pateiktoje informacijoje („L. Aidas“, 1939, VI, 10 d., 286 nr.) ji aprašyta taip: „Po eilės pasitarimų buvo galutinai patvirtinta vieta, kur bus statomas transatlantiniams didvyriams paminklas. Minimas paminklas stovės Ažuolyne. Sporto gatvės gale, netoli Kūno Kultūros Rūmų aikštyne. Ten bus įtaisyti didelis ratas, kurį puos gėlynai. Nuo paminklo į kelias puses numatyta išvesti alėjos.“

Dėl paminklų parinktos vietos, nors ji buvo laikoma ir galutinė, tai šen, tai ten jau buvo pareikšta abejojimų. Kai kas norėtų jį statyti net Vytauto parke, iškilmingų laipų iš Laisvės Alėjos į kelioną šalyje, gerai matoma iš miesto. Čia būdamas, jis dominuotų miestui.

Dėl šio pasiūlymo, jeigu jis kieno būtų rimtai svarstomas, reikėtų pasakyti, kad minima paminklo nėra būdina išvėsti į tokia vieta, iš kurios jis turėtų dominuoti miestui. Ir tai ne todėl, kad mes Dariaus ir Girėno herojiškumo nevertintume, bet todėl, kad heroizmas buvo vainikuotas tragedija, kurios atsiminimas sukelia nemažą slėgėdies kontempliacijos. Ir dažnai gerbiamieji mūsų herojus, vis dėlto nelaukiamieji reikšmingu dalyku, kad miestas su plačiausiu atvirumu būtų apgaubtas šiuo tragedijos, nors ši

patį herojiškumą kaip tik labiau išryškina, o ne jį mažina.

Bet Dariaus ir Girėno paminklo vietos klausimas ne dėl šių nuomonių tebėra aktualus. Jis aktualus todėl, kad liečia didelę statybą parke, kuris galutinai neišplanuotas. Čia yra ir metodinių trūkumų. Vienas iš tokių, kaip matyti, yra tas, kad paminklo reikalas bus padiktavęs dabartinį Ažuolyno išplanavimą. Vadinasi, yra tai atsitiktinumo rezultatas, kuris negali būti nuoseklus planingam dalykų sprendimui ir tvarkymui. Ši aplinkybė kalba už tai, kad ties Dariaus ir Girėno paminklu, kaip monumentaliu, dar kartą būtų sustota ir kad jo vietos klausimas būtų išspręstas prieš akis turint generalinį parko planą.

12. PARKO PROGRAMA

Parko gamta, jo pastatai ir įrengimai, — tai dar ne viskas, ku reikėtų rūpintis. Parkas dar priva savo programos. Ir poilsio valandoms žmonės mėgsta pramogauti: nori pasiklausyti muzikos, stebėti sportines lenktynes ar jose dalyvauti, kai kas nori net savo choreografičius gabumus parodyti. Šiuos polinkius mes esame pastebėję ir dabartinioje, dar labai nekultūruotoje. Kauno žaliuosiose plotuose. Mes čia matydavome būreliais sportuojančius arba kurių nors poilsio dieną Ažuolyno aikštėse sutikdavome prie armonikos besilinksmiuojančius. Suelia nepažįstami žmonės. Jie suteikiami vienos pramoginės nuotalkos į vieną judrų kolektyvą.

Parko programa turi derintis su jo pobūdžiu. O kad tokia būtų, ją reikia palikti ne atsitiktinumui, bet planingai organizuoti. Ji turi apimti viešus koncertus ir valdinimus, sportą ir psichikminius, suderintus su poilsu, kurio čia ieško ir bėgantieji visuomenė. Be to, per gerai organizuotas pramogas galima siekti žmonių auklėjamųjų uždavinių. Šiaip jau visas parko programos darbas privalo būti kultūruojamas tam tikro organo, veikiančio prie parko administracijos.

13. PARKO STATYBOS VYKDYMAS

Apibrėžtos apimtys ir uždaviniai parko,

kaip kompleksinės institucijos, statyba yra gana sudėtingas darbas. Priklausydama prie patį didesniųjų Kauno miesto statybų, ji pareikalauja nemažai lėšų ir laiko. Parengus generalinį planą, toliau turės sekti jau techniniai parko statybos vykdymas. Kadangi jis truks ilgesnį laiką, tai privalo iš anksto išdėstomas trimečiai ar penkmečiai, o šie atskirais metais. Kitaip sakant, turi būti nustatyta nuosekli darbu eilė, kuri leistų visą planą ku ekonomiškiausiai įvykdyti.

Parko statyboje žymaus taupumo bus pasiekta jau todėl, kad bus dirbama centralizuotu būdu. Juk iki šiol daug rankų čia dirbo: 1. Kauno miesto savivaldybė, 2. švietimo vadovybė (kurdamas kultūros pastatus); 3. žemės ūkio vadovybė rūpinamasi Tėviškės Muziejumi; 4. Zoologijos sodo bendrovė; 5. Dariaus ir Girėno paminklų statyti komitetas ir kt. Lėšų daug išleista. Tačiau darbas vyko nekoordinuotai, nes nebuvo bendro plano. Dėl to ir rezultatas nėra toks reikšmingas, koks kitu atveju galėjo būti. Tik centralizuotu būdu vykdomas statyba galės būti vispusiškai reikšminga.

14. CENTRINIS PARKAS IR KITI ŽALIEJI PLOTAI

Iškūrimas Centrinio Parko anaipol dar neatleidiš miesto nuo pareigos rūpintis ir kitais žaliaisiais plotais: skverais, sodais, alėjomis, gėlynais, žvėlynėmis žaliomis zonomis, upių krantinėmis ir kt. Priėmiant, tarp Centrinio Parko ir kitų žaliųjų plotų teiktina ir sudarytina tokia harmonija, kuri būtų visiškai pagrįsta moderniosios urbanistikos dėsniais.

Kauno erdvėje ypatingai išnaudotinos jos upių krantinės ir Karmelių puslapis. Visa tai privalo urbanistinio salis, santaka ir pakraščiu žaliuosio zoapprendimo. Žalieji plotai, terenos ir visa miesto statyba čia turi sudaryti harmoningą vienetą, o ne košmarą. Tai vis tokie darbai, kurie reikalauja didelės kūrybinės valios ir įkvėpimo, atjėdimo ir pasiaukojimo, pagrindinio problemų išsprendimo ir plačiaus perspektyvinio

požiūrio. Miestal juk ne dienoms, bet ligiems šimtmečiams ir tūkstantmečiams statomi. Dėl to jų statyboje tolimesnė ateitis turi būti įžvelgta, pramatyta ir kiek galima pilniau apspręsta.

15. CENTRINIO PARKO VIETA MIESTE

Centrinis Parkas — tai miesto vainikas. Tačiau jis tarnaus ne tik jo grožiui, bet visų gyventojų kultūringesniems gyvenimui, patogumui ir sveikatai. Čia darbo atvangomis ras miesto gyvenojai sveiko poilsio ir kultūrinio pramogų. Dėl to parkas, kaip skirtas viso miesto gyventojams, turi būti taip įjungtas į jo susisiekimo tinklą, kad būtų lengvisusiai ir patogiausiai pasiekiamas iš visų pakraščiu.

Parkas tai miesto galvintojas, jam teikiąs sveiko oro. Šalia to, kaip sakytas, parkas turi ir labai dideles kitokios reikšmės. Daugeliu požiūriu yra tai viešoji visuomeninė mokykla, kad ir nevadinauama tokiu vardu. Parko meniški pastatai ir paminklai, jo gamta ir pramogos, į kurias suteikiama daug žmonių arba dalyvių arba stebėtojų. — visa tai yra pozityvus auklėjantis veiksniai. Tokie parkai — tai tikri gyventojų kolektyvinės sąmonės kėlėjai ir ugdytojai. Jų vaidmuo miesto būtyje yra labai didelis.

16. BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Bendra schema palietėme vieną iš aktualiausių viešųjų Kauno miesto klausimų. Kadangi šis miestas yra pirmiausias mūsų krašte, tai ir kardinaliniai jo statybos klausimai įgyja platesnės reikšmės ir dėmesio.

Visuotinis parko planas, kaip pirmos eilės reikalas, ir detali jo organizacija tegali būti sudaryta tik labai gerai išstudijavus visą jo erdvę bei jo aplinką ir tuos uždavinius, kurie jam yra teikiami. Vadovaujantis idėjomis, pirmą turį būti gerai žinomas ir formuliuotas, tik reikės imtis braižymo ir matavimo žvankų. Šių idėjų mesiam išvėdintiui rašančio, jo šodis ir skiriamas.

Ateltyje apie Nemuno ir Neris miestą jau nebūturu būti sakoma, kad tai yra prastas pavėklis labai pulkuose ramuose. Tolimesniam darbe paties paveiklo sukultūrinimui, jo išgrąžinimui ir tektu skirti daugiausia kūrybinių pajėgų.

Suplanuoti ir realizuoti tokios spimies parką, koks buvo apibrėžtas uždavinys anaipol nėra toks paprastas. Yra tai didelio kūrinio planas, kuriam įvykdyti reikia daug metų. Bet jis didžioje nacionalinėje statyboje neturėtų bauginti nei krašto ir miesto vadovybės, nei jos gyventojų, nes šiu bendrajam gerovės jis skiriamas. Priėmiant, šį statybą savo universaliu pobūdžiu ir savo didele reprezentacine reikšme suteiks pakankamai kūrybinių pajėgų, jai tektis ir miestą praturtins jo kultūrai ir sveikatai tikrai reikalinga institucija.

Naujas italų laimėjimas

Į britų kovos laivą ir kreiserį pataikė italų aviacijos torpedos

ROMA, X. 15. Papildomomis žiniomis, apie 35 kilometrų nuo Aleksandrijos italų torpedinė karo aviacija susilaukė naujų laimėjimų, pataikydama į vieną anglų kovos laivą ir į vieną kreiserį. Puolantieji torpediniai lėktuvai tuo būdu veiklia ligu spinduliu. Torpedos buvo iššautos iš 800 metrų atstumo, iš nedidelio aukščio. Į kovos laivą buvo pataikyta į jo vidurinę dalį. Į kreiserį oro torpeda pataikė į laivą vidurį. Laivas tuoj sustojo plaukės ir smarkiai pakrypo ant šono. Toliau pranešama, kad anglų laivų junginys jau priešpjet, nežinūrint nepermatomo oro ir žemų debesų bei rūkų, buvo pastebėtas reguliarios italų oro kontrolės ir apie jį buvo pranešta. Tokiai oro padėčiai esant, tas anglų laivų junginys tuoj po 13 val. buvo visai netikėtai užpultas. Anglų laivai pradėjo atsilaudyti tik kelias sekundes prieš

numetant torpedas. Trys italų lėktuvai nepažinti pasiekė debesų prėdangoje Egipto krantą ir tik padarę kilpą, skrisdami atgal, puolė britų laivus. Tas manevras visiškai pavyko. Anglai, kaip matyti, laikė negalimu, kad nuo Aleksandrijos atskrenda lėktuvai būtų beve priešo lėktuvais. Kaip tas netikėtas puolimas pavyko, matyti ir iš tos aplinkybės, kad italų puolimo anglų naikintuvai nesutrukdė.

Ateltyje apie Nemuno ir Neris miestą jau nebūturu būti sakoma, kad tai yra prastas pavėklis labai pulkuose ramuose. Tolimesniam darbe paties paveiklo sukultūrinimui, jo išgrąžinimui ir tektu skirti daugiausia kūrybinių pajėgų.

Suplanuoti ir realizuoti tokios spimies parką, koks buvo apibrėžtas uždavinys anaipol nėra toks paprastas. Yra tai didelio kūrinio planas, kuriam įvykdyti reikia daug metų. Bet jis didžioje nacionalinėje statyboje neturėtų bauginti nei krašto ir miesto vadovybės, nei jos gyventojų, nes šiu bendrajam gerovės jis skiriamas. Priėmiant, šį statybą savo universaliu pobūdžiu ir savo didele reprezentacine reikšme suteiks pakankamai kūrybinių pajėgų, jai tektis ir miestą praturtins jo kultūrai ir sveikatai tikrai reikalinga institucija.

ANT. KILIUKAS

Paskutinės bolševikų dienos Panevėžyje

(TĘSINYS)

Birželio 23 d. Po naktinio dešūravimo atsigulius po 7 val. ryto, ketindamas kiek nusūsti, bet atbėgusiųjų pas Popovus iš Pajuostės komandirijų vaikų riksmas nedavė užmigti. Pagulėjęs iki 10.30 val., išėjau į tarnybą. Tarnyboje, būreliais susitelkę tarnautojai, šnibėdasi apie susidariusią padėtį.

12 val. 15 min. per II aukšto langą iš tarnybos Miesto Vykd. Komitete stebėjome, kaip vokiečių lėktuvai dauė Pajuostės aerodromą. Iš karto atlikė 10 lėktuvų, paskradė ir nulėkė. Liko tik vienas; jis pakilęs į padangę, staiga smigdavo žemyn, šaudė iš kulkovaldžių ir mėtė bombas. Oro pavojaus sirena ant mūsų būstinės stogo be palovos kaukė, dilgėdama nervus. Žmonės slėpėsi už mūrinį sienų, lindo po tarpvarėmis, kaip buvo VOPOS įsakys. Visi žūrėjo į dangų, bombų ir išlaisvinimo laukdami...

Mieste prasidėjo panika. Mūsų komandirijos beveik ne šlenda iš rūlo. Viena karta taip joms iš rūlos besikapotant, užpuolė jas kokiei kelmynų tarnaitė, bolševikų eskadrilės vadų kpt. Korotkovo namų darbininkė.

— Ir jums ne gėda dar čia būti, juk jums visoms bus blogai o tau blogiausiai, — ypač pagrasino polittruko žmonai, Bogomazienėi.

Visos išvertė akis, neturėdamos ką atsakyti. Subėgo į mūsų kambarį prie radijo ir verkia. O čia šį Kauno joms nesuprantama kalba kažką škalbia. Ka skelbia, prašo joms Myrati. Išvertė, kad reikia bolševikus vyti iš Lietuvos, kad nerelika jiems nieko duoti... Nuo-

taika dar pablogėja. Niekaip negalima joms pasikiti. Paskubomis kraunami čemodanai, ieškoma susisiekimo priemonių ir t. t.

Tuo tarpu virš miesto vokiečių lėktuvai šeiminkauja; į juos šaudoma iš automatinų šautuvų ir net iš revolverių. Pajuostės aerodromas visiškai sutriuškintas, alkštėse primėtyta bombų. Bombos pataikė ir į aršų pr aerodromo ūkininkų trobesius. Yra ir sužeisti.

Atvyksta kpt. Bobrovas ir sakosi vakar numušęs vokiečių lėktuvą. Grįždamas atgal buvęs saviškiu stiklas kulkomis į jį nutūstas žemėn, smarkiai susižeidęs. Jo žmona Troška nugabeno jį į ligoninę, būv. lenkų gynėjas patalpose. Vėliau tik pasiskėjo, kad čia buvo įtaisyta moderniškausi slėpūvė su senplėvio punktu dujų užnuodintama. Čia ji slaugė jo žmona Troška. Jai smarkiai buvo sutrenkta galva, didelės karšties, matyti, smegenų sutrenkimas.

Grįžtant iš tarnybos, antkai V. Z., kuris ir vėl paragino mane dešūruoti, šį kartą vakare nuo 18 iki 19 v. Nuvykau. Namų pr šūrefojai svarsto padėtį, sako: nebija mirti ir tariasi, kad reikėtų atminti iš žmonių radijo — prištūrus, nes per juos tik pan'ka skleidžiama. Per vėno oro pavojaus alarmą į mūsų būstinę įsivėlė žinoma čekistė Kruglova (vėliau daug prisidėjo prie daktary nūnuo) su kažkokia kita ginkluota uniformuota komandirija, ir, pralikušos pavojų, kažkur nutrygiavo. Prie mūsų būstinės vienas, neuakubęs po vartais pasislėpė, pilietis, bėstus ngriron raundarmiečio durituvą, buvo nugabentas

į šabą (ten, kur vėliau buvo daktarai nužudyti).

Dežuruoti ligai neteko, nes vienas iš namų valdytojų pasakė, kad eičiau namo:

— Vėliau dar gali sulaukyti, — pasakė. Namie tas pat valdas: komandirijos visai susirengusios kelionei ir sakosi ryt rytą išvažiuojančios. Radijas visą laiką ragina partizanus vyti įkrytusius okupantus, skamba lietuviški motyvai...

Birželio 24 d. 8 valanda ryto. Komandirijos, ant greituju pavaigdytusios valkus, atsivėkė, prašo „nepominat lichom“ ir su bagatėmis, kiek kuri begali pakelti, vyksta į sustingimo punktą prie buv. „Vienybės“ kėubo, iš kur sunkvežimiu važiuojančios Latvijos link. O ir važiuoti beisui: kelioje užpuolę „banditai“. Bobrovas pareiškė, kad vieną sunkvežimį „išvė“ Panevėžie banditai“ — kelioje apšaudė.

Mieste oro pavojaus skelbiamas vėkas valandą. Spriegiančiai kaukia sirena, pasigirsta šautuvų šūviai į viršų, žmonės bėga į krautuves, į kiemus, į tarpvartus, kur kam aršiau. Radijas skelbia, kad beistrankia bolševikai šaudė į ramius gyventojus. Tą patį darą ir žydai: jie šaudė į naujai susidariusios valdijos pareigūnus.

Tarnyboje prie įėjimo rinkluotas raundarmietis ir valdininkas bolševikas. Be jų sunkumo nei įėjai, nei išėjai.

— Eio naš šlū-šlū, — pasakino budėjas su karvėnu namų valdytoja.

— Ja jėgo vidai — atsakė karvėvis.

Šurpas per nugarą nudigė, nes negalėjau suprasti, kaip raundarmietis galėjo mane jau matyti, jei aš tą dieną dar tarnyboje nebuvau buvęs. Ant Vykd. Komiteto stogo sirena be palovos spiegia, ausis kurtindama. Koks jau ten darbas kai nuolat reikia tuc langų trauk-

1) bloguolį neprisiminti.

2) Tai mūsų tarnautojas.

3) Aš jį mačiau.

ties ir už mūrinės sienos slapstyti. Išėiti irai negalima, prie durų ginkluota sargyba, o be to, kurį laiką ten budėjo Vykd. Komiteto slaptojo skyriaus, l'enfant terrible, W. Z. (senior). Tas tipas iš pirmos mano tarnybos dienos, pareiškė, kad man jis ką galėsiat padarysiat. „Tam veiniui tai kad galėčiau, tai kažin ką padaryčiau“, — pareiškė per kitą asmenį man. Ir darė. Po kelių dienų mano viršininkas J. ...nis gavo iš Vykd. Kom. to pirminko Sere...os griežtą įsakymą tuojau rašyti į Vilnių, Centr. Statistikos Valdybai, kad mane tuojau kitur perkeltų.

Vėliau mano viršininkas J. V-nis pareiškė man kategoriškai, kad daugiau aš į tarnybą čia neateičiau. Paršė ir šokio turinio raštą: „Vyr. Ekonomistui drg. Naujokaičiui Antanui, Panevėžio miesto vykd. Komiteto pageldavimu (raštas Nr. 176 iš 1941. V. 27) Tamsta perkeltas tarnauti į Panevėžio apskr. C. S. V. Inspektūrą. Inspektorius V-nis, 1941 m. VI mėn. 19 d.“

Zinojau, kad tokį arkėlimą gali padaryti tik centras, tačiau nuvykau į naują tarnybą ir čia ten dirbti iki karo pradžios.

Tas perkėlimas man šėjo į gerą, nes aš nevaikščiojau nei ten, nei čia. Šį kartą buvau užėjęs kažkokiu tarnybiniu reikalu ir 2-kul, (jau mane iš čia išvarius) į akis pakliūti bijojau. Taip ir sėdėjau „nelegalioje“ tarnyboje iki darbo pabaigos, kad kartu su kita namo pasprukčiau.

Po komandirijų išvykimo, motociklu atvažiuo paskutinį kartą kpt. Bobrovas, labai blogai atrodamas. Jis pasakė, kad moterys jau išvažiuo, kad kpt. Popovas su kita septyniais Berlyno link nuskridęs, patarė nebijoti, nes jie apsaugos, ir išpašės valerijono flakonėka, sėdo motociklan. Sakė važiuosias 13 km. į mišką, matyti, į Žaliosios mišką. Dėl Popovo skridimo buvo pasakytas „blefas“, nes iš kitų duomenų pasiskėjo, kad tuo metu Popovas buvo nuvykęs pėsčias jau iki Daugpilio (šūr. „Išlaisvinimas“

Panevėžietis“ Nr. 2 žinutė „Pirmosios kregždės“). Kai tik tą dieną prie Daugpilio jį buvo sutikęs p-lė Jušė Pakarklytė iš Volžiu, kuriai buvęs mūsų gyventojas, kpt. Popovas Jakovas, įdavė mums parnešti laiškų. O laikutis sekandio turinio: „Zdravstvujte Anton Jos'fov'č i Manefa Nikolajevna, prošu vas vėleli moji. Jesli možno, vozmitte vsie rebe. Ill že složite v suuduaki i octavte ich u seba do našego priehoda. Nadiejus skoro uvidimsia. Priivietom Jaša“).

Mūsų bute tylu, ramu. Ant stalo palikti nebaigti valgiai, ant grindų suplėšty popiergalii likučiai, pečiukyje kažko ceginto liekanos. Ačiū Dievi, išvyko!

O kaip jos buvo į pabaigą sunachalėjusios. Jau beveik ir į kiemą, ar sodei per jas negalima buvo išėiti. Jų išlepinaty, kartais ir nepamatuoti, vakų pasikundimai, budavo „nesusipratimui“ prieštastimi. — My tut vas vziati, teper visio naše“). — paskelbdav mėginuam mažiausias teises ginti žmogui. — Greitai ir jūsų būrusazinės kalbės nebebus, o visur bus tik rusų kalba, — drėbėdavo, pasireiškus savo tėvynės meilės jausmui.

O kokios jos buvo iš karto nebrastios, kuklios. Žmonės iš karto pačios virė, pačios skalbė, pačios grindis mazgojo, o į pabaigą jau virto didžiausiomis granddomomis su būruškliausiais prietaisais: ir tarnaitės, ir kava lovoje ir t. t. Ir vis pabrėždavo, kad mes nekultūringi, atsidilke... Paskutinio laiku jie elgėsi jau ne kaip okupantai, bet kaip kolonistai.

Naktis nors ir buvo oro pavojų, bet aš jų negirdėjau.

4) „Sveiki gyvi Juozo Antanai ir N'kalojaus Manefa, prašau virus mano daktus, jei galima, pasiimti sau, arba sudėkite juos į skrynias ir įalkykite pas save, kol mes sugrįšime. Tikiuosi greitai pasimatysim. Linkėjimai Jaša“ (mažybinis Jokūbas).

5) „Mes jus prēmėm, dabar čia viskas mūsų“.

(B. d.)

MOKYTOJŲ PAKEITIMAI

Specialiųjų mokyklų

1. Kauno II valst. amatų mokyklos mokyto. Kairytė Elena, keliamą Kauno IV valst. amatų m-lon mokytoja, nuo š. m. rugsėjo 1 d.

2. Šiaulių valst. progimnazijos suaugusiems mokyto. Pėželiene Kotryna, jos prašymu, keliu nuo š. m. rugsėjo 1 d. Šiaulių I valst. amatų mokyklos mokytoja.

3. Uždarytos Vilniaus valst. papildomos amatų mokyklos mokytojus: 1. Kaveckį, Steponą. 2. Marcinuską, Feliksą. 3. Puntę, Aleksandrą. 4. Šimonienę, Mariją ir 5. Kruckį, Joną laikau perkeltais toms pačioms pareigoms i Vilniaus III valst. amatų mokyklą nuo š. m. rugsėjo 1 d.

4. Kauno V valst. amatų m-lon instruktorius: Urbonaite, Eugenija, ir Linkvičiene, Jadvyga laikau nukeltomis tarnybos reikalu Kauno VI valst. amatų m-lon toms pačioms pareigoms nuo š. m. rugsėjo 1 d.

5. Panevėžio II valst. amatų mokyklos mokyto. Stalionių-Svečkienę Juzę, jos prašymu, keliu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Vilniaus II valst. amatų m-lon mokytoja.

6. Kaišiadorių valst. gimnazijos mokytoja Valianytė, Aleksandra, jos prašymu, keliu nuo š. m. spalio 1 d. Kauno IV valst. amatų mokyklos mokytoja.

7. Kaišiadorių valst. amatų m-lon statybos skyr. dirbtuvių vedėja ir laikinai einanti tos m-lon direktoriaus pareigas Gabia, Povila, jos prašymu keliu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus I valst. amatų m-lon mokytoja.

8. Ukmergės valst. amatų m-lon jaun. mokytoja Valčekonė, Stasė, tarnybos reikalu, keliu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus IV valst. amatų mokyklos statybių skyr. dirbtuvių vedėja.

9. Vilniaus I valst. amatų m-lon f. mokyto. Petraitis, Petras, tarnybos reikalu, keliu nuo š. m. spalio 1 d. Vilniaus III valst. amatų mokyklos elektrotechnikos skyr. dirbtuvių vedėja.

10. Vilniaus IV valst. amatų m-lon mokytoja Naujokė, Antana, keliu nuo š. m. rugsėjo 16 d. Kauno valst. techn. mokytoja.

11. Alytaus valst. amatų mokyklos instr. Jasionis, Kazys, jos prašymu laikinai perkelti i Ukmergės valst. amatų m-lon instruktorium nuo š. m. rugsėjo 16 d.

12. Panevėžio valst. prekybos mokyklai leidžiu nuo š. m. mokslo pradžios atidaryti aukštesnįjį (būhalterijų) skyrių.

13. Vilniaus valst. prekybos mokyklos papildomąjį skyrių uždara nuo šio mokslo metų pradžios ir to skyriaus mokinius leidžiu priimti i tas pačias prekybininkų skyriaus klases.

Pradžios mokyklų Kauno apskrity

Kauno apskrities pradžios mokyklose nuo š. m. rugpjūčio 1 d., kaip sutartas, atleisti: 1) Čekiškės m-lon vedėja Pavaišė Jona. 2) Vilkiškos m-lon mokytoja Makarevičienė Adomė. 3) Netonių m-lon vedėja Steponauska Juvė. 4) Kruonio m-lon vedėja Pira Juvė. 5) Darsūniškio m-lon mokytoja Bartkienė Lilija ir 6) Petrašiūnų m-lon mokytoja Andrejūna Vincė — abu nuo š. m. rugpjūčio 11 d. kaip neįsiregistravusios.

Kauno apskrities pradžios mokyklose savo prašymais atleisti: 1) Jonavos Nr. 1 pr. mok. mokyto. Lukoševičius Pranas — nuo š. m. rugpjūčio 1 d. 2) Senavos pr. m-lon mokyto. Griunio Albertas, nuo š. m. rugsėjo 1 d. 3) Burbiškių pr. mok. mokyto. Vidžiūna Viktoras, nuo š. m. rugsėjo 1 d. 4) Bereiviskų pr. mok. mokyto. Stanaitytė Olga, nuo š. m. rugsėjo 1 d. 5) Garliavos pr. m-lon mokyto. Endzelienė Sofija.

Elektros Stočiai reikalingi krovikliai, iškrovinėti durpes. Darbas akordin's. Smulkiau sąlygas galima sužinoti Kaune, Kęstutio g. 22 Nr., kasdien be šventadienių nuo 8—16 val. 1874(2)

I LAISVĖ

Redakcija — Duonelaičio 24, II a., vyr. redaktoriaus tel. 20520, redakcijos sekretoriaus — 21414, redakcijos—20530. Interesantai priimiami 12—13 ir 17—18 val.

Administracija — Duonelaičio 24, I a., tel. 26375.

Skelbimai priimami tik iš vakaro iki 18 v.

Kauno apskr. pradžios mokyklose nuo š. m. rugsėjo 1 d. savo prašymais skirli: 1) Blynstrubienę Barborą — Vilkiškos m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 11 d. 2) Petraitį Povilą — Garliavos m-lon mokytoju. 3) Gričiūtę Elena — Aukštadvario III km. m-lon mokytoja. 4) Chanauskaitę Stefanią — Burbiškių m-lon vedėja nuo š. m. rugsėjo 11 d. 5) Urbonavičių Jurgį — Pašventupio m-lon vedėju. 6) Jasinską Vladą — Užsalių m-lon mokytoju. 7) Ziūraitį Marcellį — Marvos m-lon mokytoju nuo š. m. rugpjūčio 1 d. 8) Dainaitę Birutę — Seredžiaus m-lon mokytoja. 9) Stanislavavičienę — Kemeikę Aldoną — Viršūnėlio m-lon mokytoja. 10) Valaitę Jėnią — Purviškių m. mokytoja nuo š. m. rugsėjo 11 d. 11) Budrį Juozą — Butkiškės mokyklos vedėju. 12) Duobinį Kostą — Babsų m-lon mokytoju. 13) Kazlauską Domą, Priesogalėlės pr. m-lon vedėju nuo š. m. rugsėjo 16 d. 14) Ivaškevičiūtę Genovaitę, Priesogalėlės pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 15) Butrimavičiūtę, Stasę, Dokių pr. mok. vedėja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 16) Bartkūtę, Elena, Dokių pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 17) Ziberajauskaitę, Kristina, Anglininkų pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 18) Ajonį Adolfą, Zardiškių pr. m-lon vedėju nuo š. m. rugsėjo mėn. 16 d. 19) Rinkėvičiūtę Birutę — Veronika, Klapinienės pr. mok. ved. nuo š. m. rugsėjo 11 d. 20) Zurbą, Jona, Stankūnų pradžios m-lon mokytoju nuo š. m. rugsėjo 16 d. 21) Zalimaitę Valeriją, Kovalčiū pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 11 d. 22) Sakalauską Jona, Kleiškių pr. mok. mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 23) Trumpai-

te, Elena, Vošiškių pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 23) Naudžiūtę Aldoną, Sieskonų pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 11 d. 24) Gylitę Anelę, Naujasodžių pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 25) Seigaitę Vanda, Padubysio pr. mok. mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d. 26) Švagdytę, Janina, Bereiviskų pr. m-lon mokytoja nuo š. m. rugsėjo 16 d.

Kauno apskrities pradžios mokyklos nuo š. m. rugsėjo mėn. 1 d. savo prašymais kelti: 1) Kauno apskr. Padubysio m-lon vedėją Kurševičių Petrą — Babsų m. vedėju. 2) Vilniaus apskr. Rudaminos m-lon vedėją Gražienę Bronių — Varekonų m. vedėju. 3) Vilniaus apskr. Rudaminos m-lon mokytoja Gražienę Sofiją — Varekonų m. mokytoja. 4) Kauno apskr. Margininkų m-lon vedėją Labūnaitį Joną — Garliavos m. vedėju. 5) Vilniaus apskr. Juodšilių m-lon mokyto. Pacevičiūtę Mariją — Garliavos mok. mokytoja. 6) Kauno apskr. Gelnų m-lon vedėją Gaukį Ksaverą — Jonavos m. vedėju. 7) Kauno apskr. Vandžogalos m. mokyto. Gauciūnė Elena — Jonavos m. mokytoja. 8) Kauno apskr. Kaišiadorių m. mokyto. Zailskienę Oną — Jonavos mok. mokytoja. 9) Marijampolės apskr. Rutkiškių m. mokyto. Karpavičienę Praną — Julijanavos m. mokytoja. 10) Kauno apskr. Dainavos m. mokyto. Adomaitienę Kleopą — Marvos m. mokytoja. 11) Sakų apskr. Iždugų m-lon vedėją Olekaitę Elena — Labūnavos m. vedėja. 12) Kauno apskr. Gystėnų m-lon vedėją Pūplę Petrą — Lapių m. vedėju. 13) Kauno apskr. Gystėnų m-lon mokytoja Pūplę Elena — Lapių m. mokytoja. 14) Kauno apskr. Garliavos m-lon mokyto. Mongirdienę Jadvygą Sabalėnų m. vedėja. 15) Marijampolės apskr. Gudelių I m. vedėją Sirvinską Juozą — Margininkų m. vedėju. 16) Kauno apskr. Zagarių m-lon vedėją Radziukynaitę Leoniją — Dainavos m. mokytoja. 17) Kauno apskr. Raudondvario m. mokyto. Starčukienę Alviną — Dainavos m. mokytoja. 18) Kauno apskr. Marvos m. mokyto. Steponavičienę Mariją — Dainavos m. mokytoja. 19) Kauno apskr. atsargos mokytoja Antanaitį Alfonsą — Petrašiūnų m. mok. 20) Kauno apskr. Pažaislio m-lon mokyto. Bečelienę Uršulę Petrašiūnų m. mok.,

21) Kauno apskr. Vošiškių m-lon mokyto. Markevičienę Aldoną — Girstupio mok. mokytoja. 22) Kauno apskr. Kampų m-lon mokyto. Vaisbutienę Oną — Raudondvario m. Nr. 2 mokyto. 23) Kauno apskr. Slapūčių m-lon vedėją Juozaitį Vladą — Versių m-lon mokytoja. 24) Kauno apskr. Silo — Panevėžio m-lon vedėją Klimaitį Juozą — Vandžogalos m-lon vedėju. 25) Kauno apskr. Silo — Pavėžupio m-lon mokyto. Klimaitienę Vanda — Vandžogalos m-lon mokytoja. 26) Kauno apskr. Varekonų m-lon vedėją Lileiką Petrą — Ibenų mok. mokyto. 27) Kauno apskr. Beržų m-lon mokytoja Galvydytę Genovaitę — Pažaislio m. mokytoja. 28) Kauno apskr. Barbolaukio m-lon mokyto. Pavilionytę Emiliją — Linkuvos m-lon vedėju. 29) Kauno apskr. Priesogalėlės m-lon mokyto. Vosyliūtę Oną — Taurakienio m-lon vedėją. 30) Kauno apskr. Surgantiškių m-lon mokyto. Leikienę Stasę — tos pat m-lon vedėją. 31) Kauno apskr. D. Lapių m-lon mokyto. Malakauskienę Ireną — Lapių m-lon vedėją. 32) Mažeikių apskr. Gėsalų m-lon vedėją Naudžiū Silvestrą — D. Lapių m. vedėju. 33) Kauno apskr. Aukštadvario III km. m. mokyto. Urbeliene Bronę — D. Lapių II km. m. mokytoja. 34) Panevėžio apskr. Dragonių m-lon mokytoja Valavičių Juozą — D. Lapių III km. m. mokytoja. 35) Ukmergės apskr. Piesių m-lon mokytoja Piepalienę Eugeniją — Vošiškių m. mokytoja. 36) Kauno apskr. Butkiškės m-lon mokyto. Butrimaitę Veroniką — Kampų m. mokytoja. 37) Telšių apskr. Z. Kalvarijos m-lon mokyto. Liaudinskaitę Elena — Barbolaukio m-lon mokytoja. 38) Kauno apskr. Sergėnų m-lon mokyto. Norkų Juozą — tos pat m-lon vedėju. 39) Kauno apskr. D. Lapių m-lon vedėją Galiną Andrių — Sergėnų m. mokytoja. 40) Kauno apskr. D. Lapių m-lon mokyto. Galinienę Mariją — Sergėnų m. mokytoja. 41) Kauno apskr. Kruonio m-lon mokyto. Jakubauskienę Gražina — Julijanavos m-lon mokyto. 42) Raseinių apskr. Kybartų m. vedėją Jankų Jurgį — Julijanavos m-lon mokyto. 43) Raseinių apskr. Kybartų m. mokyto. Janikienę Kotryną — Marvos m-lon mokytoja. 44) Kauno apskr. Sekonų m. mokyto. Jurkulevičienę Angelę — Senavos m-lon mokytoja. 46) Kauno apskr. Tautaklemio m. mokyto. Vitkauskienę Stasę — Darsūniškių m-lon mokytoja. 47) Kauno apskr. Anglininkų m. mokyto. Čerkauską Adomą — Ibenų m-lon vedėju. 48)

Sakių apskr. Sintautų m. vedėją Moekevičių Juozą — Gystėnų m-lon vedėju. 49) Šiaulių apskr. Jukilų m. mokyto. Aleksaitį Petrą — Gystėnų m-lon mokytoja. 50) Kauno apskr. Dokių m. vedėją Panfilą Joną — Čekiškės m-lon vedėju. 51) Trakų apskr. Paparčių m. vedėją Povilaitį Petrą — Kruonio m-lon vedėju. 52) Tauragės apskr. Palokysčio m. mokyto. Jankauskaitę Agnetę — Miskalaukio m-lon mokytoja. 53) Šiaulių apskr. Skaisgirių m. mokyto. Fabiržienę — Sakalauskaitę Marę — Sabalėnų m-lon mokytoja. 54) Kauno apskr. Stankūnų m. mokyto. Milioniene Genovaitę — Julijanavos m-lon mokytoja. 55) Kauno apskr. Kovaikių m-lon mokyto. Prackailą Leoną — Vilnių III km. m. mokytoja. 56) Tauragės apskr. Kivilyių m-lon mokyto. Česniene — Janušaitytę Gerdą — Netonių m-lon vedėją. 57) Kretingos apskr. Kėlių m-lon mokyto. Brokeraite Aleksandra Karalgirio m-lon vedėja. 58) Kauno apskr. Žiogaičių m-lon vedėją Gedraitienę Agotą — Raželių m-lon vedėją. 59) Seredžiaus Nr. 1 m-lon mok. Bačiūliene Antanina — Kruonio pr. m-lon mokytoja. 60) Mažeikių apskr. Klykolių pr. m-lon mokyto. Kasperaitienę Stasę — Surgantiškių pr. m-lon mokytoja. 61) Raželių pr. m-lon vedėją Radveikį Vilhelma — Miščiūnų pr. m-lon vedėju. 62) Leliškių pr. m-lon vedėją Vitkauskienę Juzę — Petrašiūnų pr. m-lon mokytoja. 63) Dokių pr. m-lon vedėją Panfilienę Salomėją — Danutę — Kruvandrų pr. m-lon mokytoja. 64) Ukmergės apskr. Pliūnių pr. m-lon mokyto. Budzilaite Oną — Daukšų pr. m-lon vedėją. 65) Tauragės apskr. Galmenų pr. m-lon vedėją Cikotaitę Adelę — Grabavos pr. m-lon vedėją. 66) Anglininkų pr. mok. mokyto. Čerkauską Adomą — Leliškių pr. m-lon vedėju. 67) Ukmergės apskr. Budrį pr. m-lon ved. Grinaitę Olgą — Žiogaičių m-lon vedėją. 68) Šiaulių m. Nr. 5 pr. mok. mokyto. Vonžodienė Ona — Ibenų pr. m-lon vedėją. 69) Kleiškių pr. m-lon mokyto. Kerpiene Stefanija — Garliavos pr. m-lon mokytoja. 70) Skrandinės pr. m-lon mokyto. Petrauskaitę Angelę — Skrandinės pr. m-lon vedėją. 71) Aukštadvario pr. m-lon mokyto. Urbeliene Bronę — Elgigalos m-lon mokytoja. 72) Rokiško apskr. Kelezerių pr. m-lon mokyto. Maleienę Mariją — Did. Lapių m-lon mokytoja. 73) Ukmergės apskr. Antanavos pr. m-lon mokyto. Žalkauskaitę Anastaziją — Krandinės pr. m-lon mokytoja. 74) Kretingos apskr. Silkitinės pr. mok. ved. Mostauskaitę Ireną — Antvejų pr. m-lon vedėją. 75) Kauno m. Nr. 34 pr. m-lon mokyto. Valeikienę Galiną — Garliavos pr. m-lon mokytoja. 76) Garliavos pr. m-lon mokyto. Gelgaudienę Mariją — Petrašiūnų pr. m-lon mokytoja. 77) Vilniuje Vaikų namų Nr. 12 auklėtoja Lenkauskienę Aldoną — Seredžiaus Nr. 1 m-lon mokytoja. 78) Dauklionių pr. m-lon vedėją Kondreikaitę Viktoriją — Kulautuvos pr. m-lon mokytoja.

Kauno Teatras

Penktadienį, spalio 17 d.
SUDRUMSTA RAMYBĖ
P. Vaičiūno 3 v. drama
Bilietai nuo 1—6 Rb.

Šeštadienį, spalio 18 d.
AIDA
G. Verdi 8 p. opera
K. PETRAUSKUI dalyvaujant
Bilietai nuo 3—15 Rb.

Sekmadienį, spalio 19 d., 13 val.
DIREKTORIUS FLAKSMANAS
Otto Ernsto 3 v. pjesė
Bilietai nuo 1—6 Rb.

Sekmadienį, spalio 19 d., 13 val.
UŽBURTOJI FLEITA
R. Drigo 1 v. baletas
KVETIMAS ŠOKIUI
Weberio 1 v. baletas

VIENOS DŽIAUGSMAS
J. Strauss'o muz. 1 v. baletas
Bilietai nuo 2—12 Rb.
Spektaklių pradžia 18.30 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniais — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

Kauno Jaunimo Teatras

Šeštadienį, spalio mėn. 18 d.,
TĖVO PALIKIMAS
3 pav. inscenizuota liaudies pasaka
GRĖMENO MIESTO MUZIKANTAI

4 pav. inscenizuota brolių Grimmų pasaka
KONCERTINĖ DALIS

Sekmadienį, spalio mėn. 19 d.
12 BROLIŲ JUOZAFARNIAIS
LAKŠČIUSIŲ
S. Čiurlionienės 4 pav. pasaka
Spektaklių pradžia 15 val. Bilietai parduodami teatro kasoje (Laisvės al. 41, telef. 23717) nuo 10 iki 15 ir nuo 17 iki 19 val.

Smulkūs skelbimai

Aklų gydymo
Med. Dr. V. ALSEIKIENĖ
priima nuo 9—12 val. ir nuo 18—19 val. Mickevičiaus 11a, bt. 1.
1392(10)

JEI IŠVERSTI KA NORS REIK,
I SAPIEGOS 6 EIK

Vertimų biuras „Plunksna“ verčia i vokiečių kalbą prašymus, pažymėjimus ir kitus raštus. Kaunas, Sapiegos (buv. Tolstojaus) g. 6 nr. Tif. 23727. 1734

Ieškoma prie dviejų vaikų 8 ir 2 metų mokanti varti ir mėgstanti švart MERGAITE.

Rašykite i 15 provincijos šiuo adresu: Kaunas, Višinskio g-vė 58. Babarskiams. 1850(2)

Valdininkui tuojau reikalingas atskiras kambarys su baldais, miesto centre arba arčiau centro. Pasilų mus palikti šio l. ad. „I. Ka.“ 1925(1)

Mechanikai Dviraičių d-vė Kaune, Lukšio g. 12, reikalingi šaltkalviai gerai moką savo darbą ir elektros montieris. 1833(2)

Miesto centre, Duonelaičio 4-a veikia vertimų bei informacijų biuras. Vertimai atliekami tiksliai ir greitai. Be to duodamos tikslios įvairios informacijos. Darbo val. 8.30—16.30. 1911(4)

Mechanikojo dviračių d-vė, Kaunas, Lukšio g-vė 12, taisau ir atnaujinu dviračius, siuvamas mašinas, patefonus, motociklus, iv. elektro aparatus. Mėnėtus daiktus perku, parduodu ir keičiu. 1891(4)

Reikalingas vertėjas, gerai mokas lietuvių ir vokiečių kalbas žodžiu ir raštu. Atlyginimas geras. Kreiptis i Geležinkelio Valdybą Vilniuje, kamb. 455 darbo valandomis. 1898(7)

Pirkiau rašomąją mašiną, foto aparatą, arifmometrą, Laisvės al. 38, bt. 4, telef. 21407. 1930(5)

Pirke me dirpių gamybai mašinas ir lokomobilį ne mažiau 12 kv. m. šildomo paviršiaus.

Siūlyti kooperatyvui „Kuras“, Gedimino g. Nr. 7-a, telef. 27853. 1851(3)

Kaune, Laisvės al. 36 Nr. atidaryta vertimų, prašymų ir perrašinėjimo biuras. 1860(3)

Grįžę kariai, tarnavę 9 p. p. arba 215, kas žinot apie Juozo Varno likimą, paskutiniu laiku d'rbusį pulko štabo raštinėje, Pabradaje, prašau pranešti žmonai. Bus atlyginta. Kaunas, Nemuno g. 25, bt. 2. 1803(1)

Skubiai PARDUODAMA 3 m. angliškos medžiagos, su pamušalais, vyr. kosiumui, Radio aparatas, liustras ir „Singer“ siuvama kojine mašina. Sužinoti: Prūsų 8, b. 5 pas M. G. 1916(1)

Muzikos mokytojas ieško darbo šeimai, ar kaip akompaniatorius. Kreiptis tel. 23011 nuo 14 iki 15 val. 1918(2)

Ieškomas pirkti gero angliško kartono arba olinės medžiagos geras ČEMODANAS. Siūlyti „I Laisvę“ administracijai Nr. 1979. 1919(1)

Tarnautojas ieško kambario su baldais ir atskira arba bendra virtuve, turi malkų. Siūlyti: Valčiūčių 16, b. 1. 1920(1)

Parduodu naują mikroskopą ir varietą radio imtuvą. A. Panemunė, Valdylos g. 5, telefonas 41242. 1921(1)

Pone Virbal', dirb. 2. Ū. Rūmose, užsikite i Čiurlionies 25 atsiimti palikimo. 1922(1)

Ieškau didelio kambario ar kambario ir virtuvės miesto centre ar stoties rajone. Siūlyti Čiurlionies 25, b. 2. 1923(1)

Parduodu vaikščioką vežimėlį ir vonelę. Sužinoti: Džukų g. 11, bt. 1. 1924(1)

Pirkiau kilnojama koklinę arba geležinį pečiuką. Skambinti nuo 10—13 val. Telef. 41807. 1940(1)

Dirbes raštinėje — sąžiningas 19 mt. jaunuolis turis sąžiningumo liudijimus ieško tarnybos raštinėje, kontoroje ar panašiai. Siūlyti: J. J. Rokiskis, Vidurinė Nr. 8. 1927(1)

Pamestas pažymėjimas duotas Babsų valsčiaus savivaldybės Michal'nei Vitkauskienei kurui ir statybinei medžiagai pirkti. Šį pažymėjimą prašoma laikyti be vertės. 1928(1)

RADIJO TAISYMAS
Kvalifikuotas technikas taiso radio aparatus. Tel. 28244 (buv. 23253). Skambinti nuo 7—10 val. ir 21—23 val. 1929(1)

Reikalingas mechanikas-šaltkalvis smulkiems darbams, darbas nuolatinis. Kreiptis Laisvės al. 38, but. 4. 1931(2)

Reikalinga vyresnio amžiaus tarnaitė, mokanti varti. Kreiptis su rekomendacijomis Dainavos g. 12, but. 3 (prie Džukų g-vės). 1933(2)

Parduodamas moteriškas dviratis. Sužinoti: Telšių g. 5-a, b. 3. 1935(1)

Išnuomojamas miesto centre gražus, erdvus kambarys su atskiru jėjimu. Tinka kontorai arba 2 vyrams apsigyventi. Terautis nuo 17—18 val. kasdieną telefonu 22720 Nr. 1936(1)

Radio mechanikojo d-vė taisau radio aparatus ir atlieku įvairius elektro mechaniskus darbus. A. Panemunė, Valdyto g-vė Nr. 119. 1937(1)

Filminį foto aparatą mainysiu i vyrišką dviratį. Sužinoti: Vieniybės al. 15, bt. 10 A. P. 1938(1)

Atsiliepkite! Sačius kuris kraustėsi i Vilnių! Kauną rugpjūčio 24. Gėlių Ratas 13, b. 2, telef. 24597. 1939(1)

Kvalifikuota mašininkė, turinti stažą, taip pat gerai mokanti ir kitus įvairius darbus, norinti tęsti mokslą vakariniuose kursuose ieško darbo. Siūlyti Administracijoje Nr. 59. 1926(2)

„I Laisvę“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2.—; darbo siūlantiesiems Rub. 10.—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15.—; valdinių ir prekybinių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Duonelaičio g. Nr. 24, tel. 26375. Administracija atdaro nuo 8 iki 18 val. Leidžia a. a. b. „Spaudos Žodis“. Spausdina „Žaibo“ spaustu-
vė (Kaunas, Duonelaičio 24).

Nebūkime lengvatikiai

Labai suprantama, kad kiekvieno tremtinio šeimai svarbi bet kuri žinia apie išvežtuosius. Juk beveik nieko tiksliau nežinome nuo to laiko, kai juos iš artimųjų atėmė ir sukišo į vagonus. Apie gyvenimą vagonuose mes turime šokių tokių žiaurios teisybės nuotrupų. Tačiau daugiausia mes tegalime įsivaizduoti, koks vargas teko jiems kęsti, nes dar trūksta visų išgyvenimo faktų. Mus jaudina vienas pats posakis — „mums trūksta oro, mes trokštame“. Tuo mes tikime, nes logiškai suprantame, kad tai tiesa. O visi kiti tremtinių vargo kalnai galės paaiškėti tik vėliau. Tai bus viena lietuvių tautos epopejos dalelė. Todėl suprantama, kodėl ne tik tremtinių giminės trokšta žinių apie tremtinius, bet apskritai visi.

Tikriausių žinių, kokių tik gali duoti, davė ir tebeduoda Lietuvos Raudonasis Kryžius. Tačiau „duoda“ žinių ir kai kurie kiti asmenys. Tačiau čia reikia būti atsargiems, ne lengvatikiams, ir, be abejo, kritiškiems. Mes pakartotinai gavome žinių, kad kai kurie asmenys, gal ir buvę tremtinių tarpe, bet greičiausia, išgalvotai ir tam tikrais sumetimais, pasakoja apie savo išgyvenimus tremtinių tarpe. Paprastai toks asmuo visiems pasakoja apie savo nepaprastus išgyvenimus. Kad pasakojimas būtų labiau įtikinamas, jis pasirenka kurį nors auka, pvz., geriau, plačiau pažįstamą išvežtą asmenį. Pažinti tokį žmogų nėra sunkus dalykas. Tad reikia įsivaizduoti, kiek prie tokio pasakotojo atskuba paprastų piliečių ir giminių. O pasakotojų to tik ir reikia. Tuo labiau, kad pasakojimo nieks negali nutraukti. Juk nėra to, apie ką pasakojama.

Čia dažniausiai kartojasi vienas ir tas pats variantas, kad vienoje ar kitoje vietoje begiai būvę bombų sugadinai. Todėl su tremtiniais įvykę keletas būdingų detalių, kurios privertusios juos išsikirti. Dažnai pasakojama apie sužeidimą, apie pirmąją pagelbą, apie pinigų paskolą ir kita. Na, ir apie suprantamą reikimą, jei galima, atsitiesti. Tai yra pagrindiniai metmenys, iš kurių nuodžiaamas savanaušiškas reikalas. Tam reikalui, dėl savo lengvabūdiškumo, yra padėjęs ne vienas pilietis, nors ir miesto gyventojas.

Be abejo, kad provincijoje, kur kiekvienas išvežtasis ne taip plačiai yra žinomas, tačiau kur lengvatikiybės galimybės yra didesnės, tokie pasakojimai turi dar didesnę dirvą. Tik reikia atsiminti, kad po tokių pareiškimų paplinta paklausimų bangos, kurias sėka visa eilė tariamųjų konkrečių nurodymų, paimitų iš girdėto pasakojimo. Ir visa tai pasirodo, yra nesąžiningas ir išgalvotas... savo rūšies pelno dalykas. Mums žinomi kai kurie faktai, kad po tokių pasakojimų buvo kreiptasi net į užsienį, ir nurodytas ligonines, ir kitas vietas, kur pasiųskė, kad visa tai yra neteisybė.

Tenka priminti ir tai, kad kai kurie pasakotojai buvo ašikiai „nutverti“. Jie pasakojo tremtinio giminiams apie jiems brangų asmenį, tačiau kai buvo parodyta fotografija, tai jie pasakė, kad ne šitas. Keistą atsakymą davė toks Mikė melagėlis — „Va, šito tai nemačiau“, nors apie jį pats pasakojo. Aišku, jei būtų kitaip paklaustas, tai netenka abejoti, kad pasakotojas būtų tikrai patvirtinęs, bet dabar kitaip išėjo. Po tokio atsakymo susidarė net labai nepatogi padėtis ir melagis nebeturėjo ką sakyti.

Toks vienas pasakojimas net du kartu įvairiai buvo patikrintas, nes taip labai norėta žinias apie tremtinį laikyti tikromis. Bet pasirodė, kad visi pasakojimai apie tremtinį — žaizda lendant iš vagono, cigaretės, pinigai yra pramanytas dalykas, nes pasakotojas net du kart negalėjo atpažinti to asmens, apie kurį pasakojo. Todėl kyla klausimas, o kiek gali būti tokių nuotykių, kur kiekviena žinia be jokios kritikos

Sunaikinta didžiausioji visų laikų karo mašina

Milžiniški sovietų belaisvių skaičiai rodo, kad bolševikų kovos galia eina prie savo galo

BERLIN. Milžiniškuosius ir dar vis tebeaugančius Rytų fronte palintų belaisvių skaičius spauda laiko bolševikinio gynyimo sugniužimo įrodymu. „Voelksischer Beobachter“ rašo: „Jokia armija, kad ji ir būtų atremta į neišsamiu laikomą Sovietų Sąjungos žmonių rezervuarą, nepajėgs tokių nuostolių atstatyti. Prie tų trijų milijonų belaisvių dargi reikia pridėti užmuštųjų skaičių ir tuos kruvinuosius nuostolius, kurių dydį šandien dar negalima nustatyti, ir kurie, tačiau, pirmuose karo žygio etapuose toli prašoko belaisvių skaičių. Prie šio dar tenka pridėti milžiniškus karo medžiagos nuostolius, ir, būtent, moderniausių ir sunkiausių ginklų, tankų, lėktuvų ir artilerijos kiekį. Ir šie skaičiai auga diena iš dienos, valanda iš valandos“. Toliau laikraštis sako: „Kaip bus išvalyti prie Briansko kailuose uždarytų dalių likučiai iki paskutinio vyro ir paskutinės patrankos, tai šie skaičiai dar aukš-

čiau pašoks. O tas reiškia ne ką kitą, kaip: bolševikų kariuomenė, didžiausioji visų laikų karo mašina, yra sunaikinta“. „Berliner Boersenzzeitung“ sako: „Nepaisant visų priešų bandymų užmaskuoti, lieka faktas, kad sovietų kovos galia eina prie savo galo. Tačiau karas bus tęsiamas toliau, iki mūsų priešų no- ras kovoti bus palaužtas“. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ pažymi: „Milžiniški žmonių ir medžiagos

kiekiai, kuriuos Sovietų Sąjunga po savo 25 metus trukusio apsiginklavimo buvo paruošusi pulti Europai, visame plote nuo Suomijos iki Juodosios jūros yra suplaustyta gabalais, „suvaryta“ ir katilus“ ir nuvaryta toliau. Taigi, nei puolimo pajėgos, nei kitokios moderninės gynybos jėgos daugiau nebėra. Tos sunkios kovos, kurios šiuo laiku vyksta, papildys šio didžiausio pasaulio istorijoje karo žygio perga-

lės darbą“. „Zwoelf-Uhr-Blatt“ pareiškia: „Ši pergalė sunkiai palietė Angliją. Laimėjus milžiniško dydžio erdves, britų blokada yra galutinai pasmerкта. Vokietija šandien kontinente jungia tokią karinę ir ūkinę galą, kurios Anglija ir Jungtinės Valstybės ne šešėlio nepasieks savo pastangomis. Sprendimu Rytuose pasiekta ne tik pergalė, bet ji dar patikrina visiems amžiams.

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. X. 15. Visa Briansko ir Viazmos sritis, kaip DNB patyrė, yra kupina išsklaidytų sovietų karių, kurie yra metę savo ginklus ir neplaningai bastosi laukuose. Sistemingai valoma visa kovos sritis. Nepaprastame spalio 14 dienos pranešime paminėtas 500.000 belaisvių iš mūsų prie Briansko ir Viazmos skaičius artimiausiomis dienomis

dar padidės. Prie Briansko apsupimų sovietų pajėgų naikinimas dar nėra baigtas, tad ir čia reikia laukti didelio skaičiaus belaisvių. Be to, abejuose mūsųose sovietai turėjo nepaprastai didelių kruvinių nuostolių, patirtų per puolimus, nukreiptus prieš vokiečių apsupimo ratą.

BERLIN. X. 15. Spalio 14 d., kaip DNB iš karinių šaltinių patyrė, Rytų fronto pietinėje dalyje esančio vieno vokiečių korpo ruožė bolševikai mėgino daugybę priešpuolių. Panaudodami sunkiausius šarvuotus bolševikai mėgino sulaukyti nuolatinių vokiečių slinkimą į priekį, tačiau jie su didžiausiais nuostoliais buvo atmušti. Vokiečių kariuomenės daliniai sunaikino daugybę sovietų šarvuotųjų ir paėmė daug belaisvių. Rytų fronto šiauriniame ruožė spalio 14 dieną stipresnės sovietų smogiamosios dalys mėgino persikelti per ežerą, esantį tarp vokiečių ir sovietų pozicijų. Tą ketinimą vokiečių kariuomenės daliniai atspėjo ir atrėmė su dideliais nuostoliais priešui.

BERLIN. X. 15. Per karo veiksmus Rytų fronte, kaip DNB patyrė iš karinių šaltinių, stiprūs vokiečių karo aviacijos junginiai spalio 14 d. bombardavo ir tuos geležinkelius, kurie veda prie Bal-

tosios jūros. Daugelyje vietų naikinusios bombos sunaikino bėginius ir sugriovė daug traukinių. Trys vokiečių naikintuvai ypatingai pasižymėjo per 22 bolševikų lėktuvų puolimą Suomijos fronte. Tie trys vokiečių naikintuvai per trumpą susirėmimą ore numušė šešis sovietų lėktuvus, o kitus nuvijo, neleidę jiems atlikti numatyto puolimo. Vokiečių lėktuvai neturėjo jokių nuostolių ir išliko visi sveiki.

BERLIN. Velkdamis bendrai vokiečių ir italų kariuomenės daliniai, kaip DNB patyrė iš karinių šaltinių, per tris praėjusias dienas tvirtai paėmė savo rankas svarbų sovietų geležinkelį mazgą. Bolševikams buvo padaryta skaudžių kruvinių nuostolių. Aplink sovietų sustiprintas gynybos pozicijas prieš paimtąją vietovę įvyko aršūs mūšiai. Vokiečių ir italų kareivių bendru veikimu pavyko pasiekti sovietų pozicijas, pralaužti užtvartas ir gamtos klūtis, jų tarpe persikelti per kelių upių vagas. Po to vokiečių ir italų kareiviai įsiveržė į tą vietovę ir bolševikus iš ten išstūmė. Iš kompetentingų sluoksnių pareiškama, jog šis laimėjimas turi juo didesnę reikšmę bendriems karo veiksmams, kad iš to geležinkelio mazgo išsiskaido keturi svarbūs geležinkeliai.

„Nė vieno tiesos žodžio“

BERLIN. Wilhelmstrassėje artimas „Deutsche Diplomatische Politische Korrespondenz“ šandien pasisako prieš britų propagandos paskleistą tvirtinimą, kad Kretoje vokiečiai su žeme sulygino Skinaso, Krassajo ir Kandanos kaimus ir salos civilijų tarpe užsiėmė masines žudynes. „Visame tame nėra nė vieno tiesos žodžio“, pažymi laikraštis. Iš paminėtųjų kaimų yra tik pirmasis nukentėjęs per praėjusius karo veiksmus, o kiekvienas gali įsitikinti, kad kiti du yra pasilikę tokie, kokie buvo. Tiesnėnuose išvežiojimuose laikraštis rašo apie vakarykštį Churchiljo pareiškimą, kuriame britų ministras pirmininkas, paklaustas apie karinę padėtį Rytuose, kaip žinoma, atstovų rūmuose atsakė prieš sovietų komunistų bet ką pats pridurti. Kiekvienam, kas Churchillį pažįsta — taip laikraštis pastebi — toks for-

mulavimas daro tiek fantastišką, tiek juokinantį įspūdį, juo labiau, kad nesama kito, kuris su tokiu džiaugsmu ir įžūnumu pasisakytų dėl visų problemų, kaip pats Churchillis. Anglijos ministerio pirmininko santūrumas ryšium su padėtimi Rytuose yra tad kuklumas, kuris esąs beveik dar suprantamesnis, negu tylėjimas pačioje Maskvoje.

BERLIN. Trečiądienį popietį numuštų britų lėktuvų skaičius, kaip DNB praneša iš karinių šaltinių, padidėjo iki 18. Jų tarpe yra vienuolika Bristol-Blenheimo ir 7 Spitfirės tipo lėktuvai. Vokiečių naikintuvai numušė 14 ir zenitinę artileriją — 4 lėktuvus.

BERLIN. Spalio 14 d. vienas vokiečių povandeninis laivas Gibraltaro sąsiauryje puolė britų laivą naikintoją. Į laivą pataikė torpeda ir jis nuskendo.

Šis tas apie Amerikos ambasadorių Maskvoje

BERLIN. Ar Jungtinių Valstijų ambasadorius Maskvoje Steinhartas iš sovietų sostinės išvyko, ar ne? Panašūs klausimai Wilhelmstrassėje sutinkami su užjaučiančia, ironiškai artima šypsena. Jei ponas Steinhartas iš Maskvos nebūtų išvykęs, tai tatal, kaip šandien užsienio spaudos aištavimas buvo pastebėta, būtų dar geriau, nes tada būtų progos su juo susipažinti. Kadangi čia yra žinoma, kad Jungtinių valstybių ambasadorius dar žymiai prieš karo pradžią apie 30 kilometrų nuo Maskvos išsenuomojo metams prieglobstį ir, be to, susisiekimui iš ten su Maskva parsiusdino iš Jungtinių Valstybių autobusą ambasados personalui, tad klausama, argi jis tikisi pasinaudoti visu išnuomojamu laiku. Šiaip ar taip dabar yra tikra, kad ponas Steinhartas organi-

zatoriškai pasiruošė bet kokiems galimėjimams. Jei jis dėl tam tikrų techninių priežasčių savo išnuomojimo laiką norėtų išnaudoti, vokiečiai tam nebūtų nė kiek priešingi. Tokiems atvejams juk turima patyrimo.

Tragiškai žuvus Kauno I gimn. abiturientui
Stasiui Tamošiūnui,
jo tėvams, broliui ir seseriai
gilia užuojauta reiškia
Klasės draugai ir draugės

Jūsų brangiam sūneliui mirus,
reiškiam gilia užuojauta
Tėvams
P-ms MURINAMS,
Bendradarbiai

KRONIKA

NAUJI TARDYTOJAI

Telsingumo Generalinio Tarėjo įsakymu nuo 1941 m. spalio 1 d. paskirti šie tardytojai: Vytautas Žukauskas — Marijampolės apygardos; Leonas Staškevičius — Vilniaus apygardos; Antanas Sodaitis — Kauno I apylinkės; Antanas Zakis — Raseinių apylinkės; Petras Juodišius — Ukmergės II apylinkės; Adomas Bitlerius — Vilniaus apylinkės; Domazas Lukšys — Šiaulių I apylinkės; Mykolas Miniotas — Šiaulių II apylinkės; Petras Gureckas — Tauragės apylinkės; Juozas Draugelis — nuo 1941 m. spalio 16 d. Šiaulių apyg. tardytojo pareigoms; Petras Morkelūnas — Kauno apyg.; Kostas Poškus — Vilniaus apylinkės; Mečiolasas Kraušėnas — Vilniaus apylinkės; Stasys Jakubauskas — Vilniaus apylinkės; Petras Pautientis — Švenčionių apylinkės; Lionginas Leknickas — Kauno VI apylinkės; Juozas Skrinėkas — Šiaulių Apyg. Taismo.

DAILININKŲ KORINIŲ SALONAS,

buvęs Laisvės al. 21, nuo šios dienos uždarytas ir keliamas į naujas erdvas patalpas, Laisvės al. 25. Apie atidarymą bus pranešta vėliau.

BOLŠEVIKŲ NUKANKINTO DR. ŽEMGULIO PALAIKAI LAIDOJAMI KAUNO KAPINĖSE

Šeštadienį 14.30 val. bolševikų nužudyto daktaro Žemgulio palaikai iš Telsmo Medicinos Instituto (Kalėjimo g.) bus lydimi į Kauno katalikų kapines. Pamaldos už a. a. Žemgulio vėlės bus ta pačia diena 8.30 val. Igulos bažnyčioje.

STATYBOS PRAMONINĖS IMONĖS

plečiamos ir naujai kuriamos. Statybinių medžiagų pareikalavimas gana gausus. Dabar esančios imonės negali reikiamo kiekio medžiagų pagaminti. Ypač didelis trūkumas jaučiamas plytų, čerpių, kokių ir kit. Užtat daugely plytinių vyksta praplėtimo darbai. Keturios plytinės statomos visai naujai: Simnė, Joniškėly, Anykščiūose ir Tauragė. Skirsnemunės cemento fabrike darbai vėl eina pilnu tempu, nes ko greičiau norima pašalinti cemento trūkumą. (ir)

GREITU LAIKU BUS PAGAMINTA STIKLO

Radviliškio stiklo fabrike jau baigiami remonto darbai. Manoma, kad fabriko remontas per keletą savaičių pavyks baigti. Tada stiklo užteks nors būtiniausiems reikalingam. (ir)

KAUNO TEATRAS

Penktadienį, spalio 17 d., vaidinama P. Vaičiūno 3 v. drama „Sudrumsta ramybė“. Dalyvauja: Rudzinskaitė, Valiūnaitė, Zalinkevičaitė, Brinka, Gandrimas, Kubertavičius, Kupetas, Kriščiūnas, Muraška, Pilka, Vasiliauskas.

yra sutinkama. Tokiu būdu tenka padaryti ir tam tikrą išvadą, kad tokie melagijai yra kenksmingi visuomenei. Todėl visais tokiais atvejais verta juos sugėdinti arba pasiūlyti jais pasirūpinti.

IŠEJO „NAUJOSIOS SODYBOS“ Nr. 4—5

Šandien išėjo Žemės ūkio rūmų leidžiamas „Naujosios Sodybos“, Nr. 4—5 (53—80 psl.). Beveik kiekvienas straipsnis gausiai iliustruotas, o viršeliai gražiai giliauspaude atspausdinti. Turiny — straipsniai apie atgaivinamą ūkininkų švietimą, šviežių daržovių išlaikymą žiemą, kultūrinių lazdynų auginimą, cukrinius runkelius ir kt. Ypač čia aktualūs šeiminiškės skirti straipsniai „Iš senų drabužių nauji drabužiai“ ir „Marmeladai be cukraus“. Be to, šiame n-ry yra ir humoro puslapis. Numerio kaina 1 rb.

PALENGVINIMAI PAMATYTI TEATRA ATVYKSTANTIEMS IŠ PROVINCIJOS

Kauno miesto teatras nuo pat sezono pradžios visuomenės tarpe turi nepaprastą pasisekimą. Dažnai bilietų I operos, dramos ir baletų spektaklių kaunietėjų išperkami dar prieš savaitę. Todėl atvykstantieji iš provincijos dėl bilietų trūkumo rečiau turi progos pamatyti teatrą. Teatro vadovybė, norėdama, kad Kauno miesto teatras pasidarytų labiau prieinamas ir provincijos gyventojams, nuo šiol rezervuos tam tikrą bilietų skaičių provincijai. Ryšium su tuo ūkinėjų spaudoj bus skelbiama, kokie veikalai bus statomi už dviejų savaičių, kad atvykstantieji iš provincijos galėtų pasirinkti norimą aplankyti spektaklį ir turėtų pakankamai laiko iš anksto apie tai pranešti Kauno miesto teatro administracijai. Pranešime reikalinga nurodyti, kas bilietus užsako kada, kokią veiklą ir kiek asmenų nori pamatyti. Žinios turi būti suteiktos ne vėliau kiekvieno šeštadienio. Be to, miesto teatro skelbimuose bus nurodomos ir spektaklių bilietų kainos. (t)

STUDENTAI MIŠKININKAI PRADĖJO MOKSLĄ

Vie labiau besitvarkančios gyvenimas leidžia palaipinti ir mūsų akademiniams jaunimui tęsti savo studijas. Štai nuo šio mėnesio 15 d. prie Vilniaus universiteto pradėjo darbą miškininkystės skyriaus pirmojo semestro studentai. Kitų miškininkystės skyriaus semestrų studentai studijas pradėjo jau kiek anksčiau. (t)

PER 1941 METU VASAROS SEZONO PLYTINĖSE IR ČERPINĖSE PAGAMINTA PER 60 MILIJONŲ NAUJŲ PLYTŲ

Statybinių medžiagų pramonės trestui priklauso 35 plytinės. Šios vasaros sezono gamyba joms buvo sunki, tačiau nebuvo nutraukta. Naujų plytų plytinėse ir čerpinėse per 1941 metų vasaros sezoną buvo pagaminta per 60 milijonų. Dabar tos plytos ir čerpės degamos. (ir)

KAUNO „MAISTAS“ SUPERKA PAUKŠČIUS

Nuo šios savaitės pradžios Kauno „Maisto“ fabriks artimėnėse nuo Kauno vietovėse pradėjo iš ūkininkų vištų, žąsų, ančių ir viščiukų supirkinėjimą. Paukščiai perkami prie „Maisto“ akordylių ir mokamos nustatytos kainos. (t).